

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Calea Crucii

Zice Domnul „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16). Crucea este expresia iubirii absolute a lui Dumnezeu față de lume.

Sfântul Pavel considera propovăduirea crucii ca o învățătură de temelie a Bisericii Creștine: „Căci cuvântul Crucii pentru cei ce pier este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu” (1 Corinteni 1, 18).

Învieria lui Hristos și preacinstirea Sfintei Cruci se îngemănează în slujirile noastre liturgice: „Învieria lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm Hristoase, și Sfântă Învieria Ta o lăudăm și o mărim; că Tu ești Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți toți credincioșii, să ne închinăm Sfintei Învierii lui Hristos, că iată a venit, prin Cruce, bucurie la toată lumea, totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învieria Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat”¹.

Faptul că iubirea absolută a Domnului Hristos se descoperă prin Cruce, îl pomenim în toate slujbele noastre, în mod deosebit în slujbele Postului Mare, în Canonul cel Mare de pocăință și-n celebrările din Săptămâna Pătimirilor. Dar și apusenii au o celebrare în Postul cel Mare, *Calea Crucii*, în care tot acest adevăr se subliniază.

Celebrările legate de preacinstirea Sfintei Cruci sunt mai multe și în general cunoscute: sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci din 14 septembrie, Vinerea Mare din Săptămâna Pătimirilor, Duminica a 3-a din Postul Mare, pe 1 august se pomenește scoaterea Sfintei Cruci, iar săptămânal miercuria și vinerea sunt dedicate Crucii Domnului.

Față de fragmentele păstrate din Sfânta Cruce, creștinii au o evlavie specială. Sfânta Cruce a fost inițial găsită de către Sfânta Împărăteasă Elena, care a ridicat biserica Învierii din Ierusalim, unde a așezat-o. Ulterior, în diferite împrejurări, fragmente din Sfânta Cruce ajung la Constantinopol, la Roma, la Sfântul Munte Athos unde o bucată considerabilă se păstrează la Mănăstirea Xiropotamu, în Grecia (la Veria), în Spania, în Germania, în Austria la Mănăstirea Melk și-n alte locuri din lume.

În lumea noastră încercată de greutate, de necazuri și plină de păcate a venit Domnul Iisus Hristos și S-a răstignit pentru mântuirea noastră. Zice Sfântul Pavel că „sângele lui Hristos Care, prin Duhul cel veșnic, s-a adus lui Dumnezeu pe Sine jertfă fără de prihană, va curăța cugetul vostru de faptele cele moarte, ca să slujiți Dumnezeului Celui viu” (Evrei 9, 14).

Spune Sfântul Părinte Dumitru Stăniloae că „Sfinții părinți au accentuat atât de mult efectul jertfei îndreptat spre restaurarea, sfințirea și îndumnezeirea firii omenești în Hristos și prin ea în toți cei ce cred în El, încât uneori câte un teolog ortodox s-a simțit ispitit să vadă în jertfă mai puțin o slujire îndreptată spre Dumnezeu, spre slăvirea Lui, accentuând mai mult pe cea îndreptată spre restaurarea firii omenești în Hristos și, prin ea, în ceilalți oameni”².

El S-a supus suferințelor și coborâșurilor vieții omenești, ca om S-a născut pentru noi, a suportat ca noi necazurile, fără de păcat fiind, a suportat moartea dar a înviat triumfător dăruindu-ne nouă viață veșnică. „Căci dacă prin greșeala unuia, moartea a împărățit printr-unul, cu mult mai mult cei ce primesc prisosința harului și a darului dreptății vor împărăți în viață prin Unul Iisus Hristos” (Romani 5, 17).

În Domnul Hristos s-a făcut clar adevărul că pe pământ nu există numai urcușuri, ci și coborâșuri, ultimul coborâș este moartea, dar ea nu este sfârșitul ci o trecere spre o nouă viață, în Hristos. Așa cum El a înviat, și noi vom învia la o viață nouă.

Întreaga noastră viață este, la urma urmei, o călătorie. Ne spune Sfântul Pavel „Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie” (Evrei 13, 14). Suportăm crucea necazurilor cu speranța învierii. Și punându-ne nădejdea în Crucea Mântuitorului vedem la sfârșitul căii mântuirea. Așa ne spune și troparul Înălțării Sfintei Cruci: „Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește, și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău”³.

DIN SUMAR:

- Anul Nou bisericesc sau începutul crugului anului – **ARHIM. LECTOR UNIV. DR. SIMEON PINTEA...**(p. 3)
- Coșbuc și Eminescu – **PROF. UNIV. DR. MIRCEA-GELU BUTA.....**(p. 4)
- Magnificatul Mariei, Maica Domnului (Lc. 1, 51-55) (Partea a II-a) – **PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ...**(p. 5)
- Centenarul Patriarhiei Române. Restituiri istorice și documentare: VII. Aportul ministrului Alexandru Lapedatu – **CS II DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN.....**(p. 6)
- Corul Colegiului Ortodox din Cluj, în Serbia – **PR. CONF. UNIV. DR. PETRU STANCIU.....**(pp. 8-9)

¹ Octoiul Mic, Alba-Iulia, 1998, p. 47.

² Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, 2, E.I.M.B.M.O.R., București, 1978, p. 129.

³ *Mineicul pe septembrie*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2003, p. 203.

Hirotonia întru Episcop a Părintelui Arhimandrit Samuel Cristea și instalarea Sa ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Darius Echim

In Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci și Înainte-prăznuirea Nașterii Maicii Domnului, 7 septembrie 2025, la Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca, un sobor de zece ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, sub protia Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a oficiat hirotonia întru arhieru a arhimandritului Samuel Cristea, ales de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în data de 2 iulie, în demnitatea de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, cu titulatura „Bistrițeanul”.

Evenimentele dedicate hirotoniei au început sâmbătă, 6 septembrie, cu slujba Vecerniei Mari, urmată de rânduiala ipopsifirii – solemnitatea vestirii și chemării la treapta arhieriei.

Sfânta Liturghie arhierescă, în cadrul căreia a avut loc hirotonia întru arhieru, a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, chiriarhul locului, împreună cu un sobor de arhierie, preoți și diaconi, în prezența oficialităților civile și militare, precum și a mii de credincioși.

Din soborul ierarhilor au făcut parte: Înaltpreasfințitul Părinte IOAN, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului; Preasfințitul Părinte IGNATIE, Episcopul Hușilor; Preasfințitul Părinte IUSTIN, Episcopul Maramureșului și Sătmarului; Preasfințitul Părinte VISARION, Episcopul Tulcii; Preasfințitul Părinte BENEDICT, Episcopul Sălajului; Preasfințitul Părinte MACARIE, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord; Preasfințitul Părinte DAMASCHIN DORNEANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților; Preasfințitul Părinte TIMOTEI SĂTMĂREANUL, Arhieru-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului; și Preasfințitul Părinte GHERONTIE HUNEDOREANUL, Arhieru-vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei.

Sfânta Liturghie a fost precedată de examinarea și desemnarea preacuviosului părinte ipopsifiu Samuel Cristea la treapta arhieriei. Potrivit rânduielii, acesta a dat citire, în fața soborului ierarhilor și a mulțimii credincioșilor, mărturisirii de credință ortodoxă.

La momentul rânduit, în timpul cântării liturgice, „Sfinte Dumnezeule”, ipopsifiu Samuel a fost hirotonit arhieru, după care a primit veșmintele și însemnele specifice slujirii arhieresti: sacosul, omoforul, crucea pectorală, engolpionul și mitra, precum și dicherul și tricherul.

După citirea pericopei evanghelice, Mitropolitul Ioan al Banatului a rostit un cuvânt de învățătură, în care a tâlcuit dialogul Mântuitorului Hristos cu Nicodim.

„Bindecuvântat să fie Dumnezeu Care ne-a învădnicit astăzi să ne alăturăm lui Nicodim, fruntaș al iudeilor, fariseu, care s-a dus în taină să cerceteze, să afle calea către Împărăția lui Dumnezeu. [...] Hristos îi spune lui Nicodim: «Așa cum Moise a înălțat șarpele în pustie, tot așa va fi înălțat și Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să aibă viață veșnică». [...] Iubiți frați și surori, continuă dialogul înalt între Nicodim și Hristos și îi spune: Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unicul Său Fiul L-a dat ca să nu piară lumea și tot cel ce crede în El să aibă viață veșnică. Din nefericire, trecem pe lângă aceste cu-

vinte, căci Hristos S-a adus jertfă pentru ispășirea noastră, trecem foarte ușor”, a spus Mitropolitul Banatului.

De asemenea, Părintele Mitropolit Ioan a evocat prietenia care îl leagă de Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul și a amintit că au fost colegi la Institutul Teologic din Sibiu.

„Dumnezeu să dăruiască mult har Preasfințitului Samuel, astăzi hirotonit, cu care m-a învădnicit Dumnezeu să stau zi de zi, patru ani, în aceeași clasă, la Sibiu. Har să îi dăruiască Dumnezeu, pentru că vas al inimii ales este și să toarne Dumnezeu har într-însul. Dumnezeu să îl binecuvânteze și să vă poată împărtăși câte o fărâmiță din taina iubirii lui Dumnezeu”, a încheiat Înaltpreasfinția Sa.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Catedralei Mitropolitane, dirijat de pr. prof. emerit Vasile Stanciu.

Ceremonia de instalare

La finalul Liturghiei, Mitropolitul Andrei a oficiat ceremonia de instalare a Preasfințitului Părinte Samuel Bistrițeanul în demnitatea de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a dat citire Actului Patriarhal de confirmare, semnat de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, prin care noul ierarh a fost recunoscut și investit ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, cu titulatura „Bistrițeanul”. Totodată, a prezentat atribuțiile noului episcop-vicar, între care: „Să lucreze în comuniune cu ceilalți ierarhi și să-și îndeplinească cu responsabilitate misiunea la care a fost chemat în calitate de episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Să arate iubire de Biserică și de neamul românesc, să apere și să promoveze valorile creștine ortodoxe, să arate grijă părintească pentru parohii și mănăstiri, să sprijine cultura creștină și să ocrotească patrimoniul bisericesc. Să manifeste dragoste părintească față de clerul și de dreptcredincioșii creștini mireni, tineri și vârstnici, precum și să coopereze cu autoritățile de stat pentru binele Bisericii și al poporului român, făcându-se tuturor călăuză întru păstrarea neștirbită a dreptei credințe și a rânduielilor Bisericii noastre străbune”.

În continuare, Părintele Mitropolit Andrei i-a oferit Preasfințitului Părinte Episcop-vicar Samuel mantia și cărja arhierescă, însemne ale demnității arhieresti la care a fost chemat, după care l-a așezat în scaunul arhieresc din partea stângă a Sfântului Altar. Cu acest prilej, noul episcop a primit și o cruce de binecuvântare din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Cuvântul chiriarhului

În cuvântul rostit cu această ocazie, Părintele Mitropolit Andrei a subliniat importanța prediciei Sfântului Apostol Pavel către clerul din Efes, chemat la Milet: „Drept aceea, luați aminte de voi înșivă și de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstrați Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său” (Faptele Apostolilor 20, 28).

Referindu-se la slujirea episcopală, Înaltpreasfinția Sa a arătat că episcopul este izvorul sacramental al harului în eparhie, supraveghează propovăduirea învățăturii corecte și conduce canonic viața Bisericii locale. „Întâi de toate, Preasfinția Voastră va trebui să îi primiți pe toți, absolut pe toți, tineri și bătrâni, titrați și oameni simpli, bogați și săraci, cu aceeași dragoste, pentru că toți ne sunt încredințați nouă pentru a-i duce pe calea mântuirii”, a spus Părintele Mitropolit Andrei.

Ierarhul a mai subliniat că noul episcop este chemat să-i iubească pe toți credincioșii, să se roage pentru ei și să le poarte neputințele: „Episcopul trebuie să îi ajute pe toți să își ducă crucea înainte”. Totodată, a evidențiat importanța acestui moment pentru istoria Eparhiei Clujului, exprimând convingerea că Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul va conlucra pentru binele și mântuirea credincioșilor: „De când ați îmbrățișat slujirea Domnului Iisus Hristos, vă știm râvna, dăruirea pe care ați pus-o în slujirea Preasfinției Voastre. (...) Noi, cei care am participat astăzi la această slujbă profundă, de hirotonie a Preasfinției Voastre, ne-am bucurat împreună cu toți cei care vă au la inimă, cu elevii, cu studenții. Dorim

ca Dumnezeu să vă dea putere ca efectiv să faceți slujba Lui cu toată dăruirea”, a mai spus Părintele Mitropolit Andrei.

Cuvântul noului episcop

În continuare, Episcopul-vicar Samuel Bistrițeanul a adus mulțumire lui Dumnezeu pentru toate darurile revărsate asupra sa și a mulțumit tuturor celor care au contribuit la formarea sa duhovnicească și intelectuală. A adresat mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Părintelui Mitropolit Andrei, ierarhilor prezenți, familiei, ostenitorilor și colaboratorilor, oficialităților, precum și clerului și credincioșilor din Eparhia Clujului.

Totodată, a subliniat rolul episcopului și importanța ascultării de Hristos ca temelie a slujirii: „Episcopul își exercită slujirea sa urmând exemplul lui Hristos, «Marele Arhieru» și «Bunul Păstor», care S-a făcut slujitorul tuturor”.

În acest sens, Preasfinția Sa a mărturisit: „În șuvoiul acestei slujiri apostolice am intrat și eu astăzi, din voia Domnului, pentru a-mi dedica toată voința, energia și priceperea lucrării misionare, catehetice, sfințitoare și misionare a Bisericii locale din istorica Eparhie a Vadului, Feleacului și Clujului, pentru a contribui și eu, cu smerita mea slujire, la devenirea și propășirea comunității noastre eclesiale întru loc de tămăduire, de sfințire și de mântuire pentru toți oamenii, de toate vârstele și categoriile sociale, cei osteniți și împovărați sufletește și cei care simt o căutare lăuntrică după Dumnezeu. (...) Mulțumesc, cu smerenie, Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pentru bunăvoință, încredere, binecuvântare și confirmare în noua mea slujire. Vă mulțumesc cu toată ființa mea, Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit Andrei, care, după terminarea studiilor teologice, m-ați hirotonit diacon, apoi preot, m-ați tuns în monahism și sub al cărui omofor slujesc de 35 de ani, îndrumându-mă de-a lungul acestei perioade cu imensă înțelepciune, răbdare, bunătate și dragoste paternă, virtuți și harisme pe care Înaltpreasfinția Voastră le aveți din belșug, iar astăzi, prin punerea mâinilor și prin rugăciunile consacrate, mi-ați conferit, împreună cu ceilalți Preasfințiți Părinți Episcopi, harul arhierie”.

Mesaie de felicitare

Din partea autorităților locale și centrale, un mesaj de felicitare a transmis secretarul de stat pentru Culte, Ciprian Vasile Olinici, care a reliefat rolul pastoral și cultural al ierarhului în viața Bisericii și a cetății:

„Permiteți-mi să îl felicit pe Preasfințitul Părinte Samuel, în această atmosferă caldă spiritual, dar și fizic. Cred că întregul ceremonial, atât de aseară, cât și de astăzi, și hirotonia, mai ales, din cadrul Sfintei Liturghii vorbesc foarte clar despre centralitatea slujirii arhieresti în viața Bisericii, în viața cetății și mai ales în viața comunității, a credincioșilor. De aceea, Preasfinția Voastră, pășiți astăzi pe o treaptă înaltă și plină de responsabilitate pe care Statul român, prin instituția de specialitate, de relații cu cultele, o apreciază în mod deosebit, pentru că, în istoria europeană și în istoria națională, episcopatul a avut un rol fundamental în formarea civilizației și în formarea comunităților de credință, în păstrarea unității, în păstrarea păcii sociale și în cultivarea culturii. Preasfinția Voastră, rămâneți un ucenic apropiat, și mai apropiat acum, al Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, iar noi, din cadrul Secretariatului de Stat pentru Culte, totdeauna am apreciat modul în care Biserica, cu înțelepciune și discernământ, își alege slujitorii. Sunt convins că această alegere, având în vedere experiența spirituală, pastorală și chipul blândeții Preasfinției Voastre, este o alegere care va îmbogăți partea aceasta de țară, atât de frumoasă, spiritualitatea din Cluj, din cele două județe ale Eparhiei, Cluj și Bistrița-Năsăud, iar pe de altă parte, slujirea Preasfinției Voastre este, de fapt, o continuare a celor 35 de ani închinăți Bisericii. Vă felicit în numele Guvernului României, în numele colaboratorilor mei și sperăm la o conlucrare rodnică”, a spus secretarul de stat Ciprian Vasile Olinici.

Ceremonia s-a încheiat pe esplanada din fața Catedralei Mitropolitane, unde Mitropolitul Andrei l-a prezentat mulțimii pe Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul, care a binecuvântat poporul prezent.

La eveniment au participat numeroși credincioși, clerici, oficialități militare și civile, oameni de cultură, reprezentanți ai cultelor religioase și ai mediului academic, în frunte cu academicianul Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, precum și alți oaspeți din județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Alba (ținutul natal al ierarhului), dar și din alte părți ale țării.

Anul Nou bisericesc sau începutul crugului anului

Arhim. lect. univ. dr. Simeon Pinte

Data de 1 septembrie are, pentru mistica sacramentală a Răsăritului ortodox, o semnificație aparte, întrucât marchează începutul anului bisericesc. Anul liturgic reprezintă actualizarea sacramentală și liturgică, în timpul Bisericii, a întregii economii a mântuirii. În cursul unui an, prin mijlocirea cultului, avem posibilitatea de a deveni părtași la marile evenimente care alcătuiesc taina mântuirii noastre. „Anul bisericesc ortodox reînnoiește, în cadrele timpului istoric și ale experienței umane, viața cu Hristos și în Hristos; prin el se realizează un fel de prelungire a întrupării și a vieții istorice a Mântuitorului, prin mijlocirea căruia Acesta continuă să trăiască în Biserică, de-a pururea viu în viața credincioșilor, așa cum trăia odinioară pe pământ”¹.

Din punct de vedere structural, anul liturgic este alcătuit din două cicluri suprapuse. Primul este ciclul pascal, care cuprinde sărbătorile cu dată mobilă și succesiunea Dumnicilor din cursul unui an, având ca punct central sărbătoarea Sfințelor Paști. Al doilea este ciclul mineal sau sanctoral, alcătuit din sărbătorile cu dată fixă, celebrate zilnic de-a lungul lunilor anului, începând cu 1 septembrie și sfârșind la 31 august.

Anul Nou bisericesc se întemeiază pe vechea tradiție iudaică, unde începutul anului civil era plasat în aceeași perioadă a toamnei. În iudaism, sărbătoarea *Rosh Hashanah*, care se traduce prin „capul” sau „începutul anului”, are loc în prima zi a lunii Tishrei, prima lună a calendarului evreiesc, corespunzătoare lunilor septembrie–octombrie din calendarul gregorian. Instituirea acestei sărbători este menționată în *Cartea Leviticului*: „În luna a șaptea, ziua întâi a lunii să vă fie zi de odihnă, sărbătoarea trâmbițelor și adunare sfântă să aveți” (*Levitic 23, 24*). Tradiția rabinică și practica liturgică sinagogală descriu *Rosh Hashanah* drept ziua Judecării și, totodată, ziua memoriei, prin care este comemorată crearea lumii și a primilor oameni, Adam și Eva. În același timp, sărbătoarea marchează și începutul unui nou ciclu agrar, legat de semănatul de toamnă.

Contextul istoric al fixării Anului Nou la data de 1 septembrie este strâns legat de începutul *indictionului*, o practică preluată din vechiul obicei roman. Termenul provine din latinescul *indictio* și desemna o modalitate de numărare a anilor, având la bază o perioadă de 15 ani, destinată colectării dărilor către stat. Primul an al ciclului era numit „indictionul întâi”, al doilea „indictionul al doilea”, al treilea „indictionul al treilea” și așa mai departe, până la împlinirea celor cincisprezece ani. După încheierea acestei perioade, ciclul era reluat de la început, conform aceleiași structuri. Originea denumirii este legată de tributurile extraordinare stabilite pentru întreținerea armatei romane, aceste contribuții fiind desemnate în limba latină prin termenul *indictiones*.

Deși la început a avut un rol fiscal, sistemul indictionului a fost adoptat și în viața administrativă, dar și ca reper în cronici și documente oficiale, indicând anul în care se întâmplau anumite evenimente. Astfel, evenimentele nu erau datate numai după anii de domnie ai împăratului, ci și după numărul indictionului. În ceea ce privește calculul practic al indictionului, acesta se realiza printr-o regulă aritmetică simplă: se adăuga cifra trei la anul dorit și suma obținută se împărțea la cincisprezece. Restul împărțirii indica numărul anului de indiction. În cazul în care rezultatul era exact, fără rest, anul respectiv era considerat al cincisprezecelea din indiction.

În istorie au existat mai multe tipuri de indictione, corespunzătoare diferitelor tradiții administrative și religioase. Se disting, astfel, trei forme principale: *indictionul Cezarului*, care își avea începutul la 23 septembrie, dată ce coincidea cu celebrarea nașterii împăratului Augustus; *indictionul papal* sau *roman*, fixat la 1 ianuarie, în acord cu începutul anului civil roman; și *indictionul bizantin* sau *constantinopolitan*, care debuta la 1 septembrie, dată preluată ulterior ca reper al Anului Nou bisericesc în tradiția bizantină.

Anul Nou a fost fixat, încă din vremea împăratului Constantin cel Mare, la data de 23 septembrie, care coincidea atunci cu începutul indictionului. Alegerea acestei zile nu a fost în-

tâmplătoare, ea fiind legată de sărbătoarea *Natalis Augusti*, ce marca, încă dinaintea de Constantin, începutul anului în mare parte a Orientului. Odată cu adoptarea calendarului roman la Constantinopol și cu abolirea cultului împăratului Augustus, data de 23 septembrie și-a pierdut semnificația civilă. În consecință, a fost preferată o dată mai practică, respectiv începutul unei luni din noul calendar. Astfel, 1 septembrie a fost stabilit ca reper, cel mai probabil începând cu anul 462, în a doua jumătate a secolului al V-lea.

Deși 23 septembrie și-a pierdut importanța inițială, Biserica i-a conferit o nouă semnificație, integrând-o în ciclul sărbătorilor creștine. La Bizanț, această zi a fost consacrată sărbătorii Zămislirii Sfântului Ioan Botezătorul, considerată cronologic prima dintre tainele evanghelice. Astfel, începutul anului bisericesc era marcat prin lectura *Evangheliei după Luca*, care debutează tocmai cu relatarea zămislirii Botezătorului. Începând cu a doua jumătate a secolului al V-lea, 1 septembrie a devenit oficial începutul anului civil, dar ziua de 23 septembrie a continuat să păstreze pe mai departe o încărcătură religioasă.

Treptat, a fost consacrat și începutul anului civil printr-un ritual liturgic specific. Alegerea unei pericope evanghelice speciale pentru 1 septembrie este atestată pentru prima dată în *Kalendarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, un manuscris ce datează din secolul al VIII-lea. Totodată, instituirea unor noi sărbători, în special Nașterea Maicii Domnului (8 septembrie) – eveniment plasat cronologic înaintea zămislirii Botezătorului și, prin urmare, început mai îndepărtat al ciclului răscumpărării – a contribuit la diminuarea importanței datei de 23 septembrie, consolidând tot mai mult rolul datei de 1 septembrie ca început al anului bisericesc.

Potrivit *Sinaxarului*, Biserica sărbătorește ziua de 1 septembrie ca început al „noului an bisericesc”. În această zi, comunitatea eclezială aduce mulțumire lui Dumnezeu pentru roadele anului care s-a încheiat și Îi înalță rugăciuni pentru ca și anul ce urmează să fie binecuvântat și roditor. „Hristoase, izvorul bunătăților, umple de darurile Tale bune anul acesta”, auzim într-unul din imnele de la slujba Utreniei, iar o altă cântare o invocă pe Născătoarea de Dumnezeu ca mijlocitoare pentru belșugul noului an: „Prin rugăciunile Preacuratei și Pururea Fecioarei Maria, anul acesta roditor arată-l moștenirii Tale”. Imnografia sărbătorii accentuează această dimensiune doxologică prin invocarea: „binecuvintează cununa anului bunătății Tale”.

Din perspectivă socială și agrară, luna septembrie a constituit dintotdeauna un reper al ciclului anual: ea marchează începutul toamnei, perioada recoltării roadelor și a pregătirii semănăturilor pentru un nou an agricol. În acest sens, sfârșitul unui ciclu este, de fapt, începutul altuia – imagine care trimite simbolic și la viața omului, unde sfârșitul existenței pământești devine trecere pascală spre viața veșnică.

Imnografia începutului de an bisericesc pune în lumină economia creației, atribuind-o lucrării Sfintei Treimi și reliefând, în mod deosebit, rolul Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu în actul aducerii la existență a întregii creații. Stihira de la Vecernie Îl mărturisește pe Hristos ca „Cel ce ești unit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Cuvinte cel fără de început și Fiule; al tuturor celor văzute și nevăzute Făcătorule, și împreună Ziditorule”, rugându-L să „binecuvinteze cununa anului, păzind în pace mulțimile dreptcredincioșilor. Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Săi”. În aceeași linie teologică, a doua stihiră de la Stihioavnă proclamă: „Hristoase

Dumnezeu nostru, Cel ce întru înțelepciune toate le-ai zidit și dintru neființă întru ființă le-ai adus, binecuvintează cununa anului și cetatea noastră o păzește nevătămată...”. Aceste texte liturgice subliniază fundamentul hristologic al creației. Dar imnografia începutului de an bisericesc leagă în mod organic actul creației de cel al Întrupării Fiului lui Dumnezeu, văzută ca o adevărată reînnoire a universului. Dacă prin creație lumea a fost adusă „dintru neființă întru ființă”, prin întrupare ea dobândește o frumusețe nouă și desăvârșirea după planul cel dintâi al lui Dumnezeu, căci Hristos însuși devine „podoaba” și „împlinirea” făpturii. Stihira de la Stihioavnă exprimă această taină într-un limbaj teologic de mare profunzime: „Căutând ca să împodobești zidirea Ta, cu negrăita întrupare cea din Maică ce nu știe de bărbat, neschimbându-Te după Dumnezeu; punând așezăminte și ani spre mântuirea noastră...”. În acest fel, la începutul anului bisericesc suntem invitați să reflectăm asupra actului creației, dar și asupra Întrupării ca act de restaurare, transfigurare și îmbogățire a întregii creații, care capătă sens deplin numai în Hristos.

Biserica Ortodoxă comemorează la 1 septembrie și începutul propovăduirii Domnului Iisus Hristos. Pericopa evanghelică rânduită pentru această zi evocă episodul impresionant petrecut în sinagoga din Nazaret, locul copilăriei Sale, unde Domnul pune început vestirii Evangheliei: „Și a venit în Nazaret, unde fusese crescut, și, după obiceiul Său, a intrat în ziua sâmbetei în sinagogă și S-a sculat să citească. Și I s-a dat cartea prorocului Isaia. Și, deschizând El cartea, a găsit locul unde era scris: «Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați și să vestesc anul plăcut Domnului». Și, închizând cartea și dând-o slujitorului, a șezut, iar ochii tuturor din sinagogă erau ațintiți asupra Lui. Și El a început a zice către ei: «Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre». Și toți Îl încuviințau și se mirau de cuvintele harului care ieșeau din gura Lui” (*Luca 4, 16-22*).

Imnografia conferă o dimensiune soteriologică începutului propovăduirii Domnului: „În Nazaret venind dătătorul legii, în zilele sâmbetelor a învățat, descoperind iudeilor venirea Sa cea negrăită, prin care, ca un milostiv, mântuiește neamul omenesc”. De asemenea, reafirmă „anul plăcut Domnului”, adică timpul transfigurat de prezența mântuitoare a Domnului Hristos. Fiind Creatorul a toate, El „a pus așezăminte și ani, spre mântuirea noastră”, de aceea Îl rugăm să ne învrednicească „a petrece anul acesta cu fapte duhovnicești, bine plăcând Ziditorului”.

Dacă odinioară indictionul se referea la dările materiale, astăzi are o semnificație spirituală care se împlineste în special prin păzirea Poruncilor. Acest sens reiese din Paremiile (lecturile biblice) care se citesc la slujba Vecerniei: „De veți umbla după legile Mele și de veți păzi și plini poruncile Mele, vă voi da ploaie la timp, pământul și pomii își vor da roadele lor. Treieratul vostru va ajunge până la culesul viilor, culesul viilor va ajunge până la semănat; veți mânca pâinea voastră cu mulțumire și veți trăi în pământul vostru fără primejdie. Voi trimite pace pe pământul vostru și nimeni nu vă va tulbura; voi goni fiarele sălbatice și sabia nu va trece prin pământul vostru. Veți alunga pe vrăjmașii voștri și vor cădea uciși înaintea voastră [...] Voi așeza locașul Meu în mijlocul vostru și sufletul Meu nu se va scârbi de voi. Voi umbla printre voi, voi fi Dumnezeu vostru și voi poporul Meu” (*Levitic 26, 3-12*).

La Constantinopol, celebrarea liturgică a zilei de 1 septembrie era marcată de o procesiune solemnă până în piața centrală a cetății, unde se oficia o slujbă de mulțumire, cu antifone, lecturi biblice, ectenii și rugăciuni, la care participau patriarhul și împăratul. Procesiunea se întorcea apoi la catedrală, unde se săvârșea Dumnezeiasca Liturghie. Potrivit rânduielilor actuale, în bisericile ortodoxe se săvârșește slujba de *Te Deum* la început de an, prin care întreaga viață a credincioșilor este așezată sub binecuvântarea și ocrotirea divină. Biserica deschide astfel un nou crug al anului, punând timpul sub semnul harului și al rugăciunii. Cuvintele troparului Indictionului rămân chemarea și speranța fiecărui început: „A toată făptura Ziditorule, Cea ce timpurile și anii ai pus întru puterea Ta, binecuvintează cununa anului bunătății Tale, Doamne, păzind în pace țara noastră pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ne mântuiește pe noi”.

¹ Pr. Ene BRANIȘTE, *Liturgica generală*, I, Editura Basilica, București, 2015, p. 205.

Cuvioșii români athoniți Dionisie de la Colciu și Petroniu de la Prodromu, canonizați de Patriarhia Ecumenică

Sfântul Sinod al Patriarhiei Ecumenice, întrunit la Constantinopol în ultimele două zile ale anului bisericesc, 30-31 august, a decis canonizarea cuvioșilor români Dionisie (Ignat) de la Colciu și Petroniu (Tănase) de la Prodromu.

Ziua de pomenire a Sfântului Cuvios Dionisie Vatopedinul (Chilia „Sf. Gheorghe”, unde s-a nevoit, aparținea de mănăstirea athonită Vatoped) va fi 11 mai, iar ziua de pomenire a Sfântului Cuvios Petroniu Prodromitul va fi 24 februarie.

Textele liturgice în limba greacă pentru slujbele cuvioșilor au fost realizate de Patriarhia Română și propuse Patriarhiei Ecumenice. În 2022, ierarhii români au discutat texte liturgice românești pentru slujbele lor.

„Acești doi români, care tot timpul au rămas cu dorul de țară și buni români, și Părintele Dionisie Ignat, și Părintele Petroniu Tănase, sunt apreciați nu numai de români, ci și de viețuitorii greci”, a spus Patriarhul României într-o ședință a Sinodului Mitropoliei Munteniei și Dobrogei. „De aceea, noi dorim să solicităm Sanctității Sale, Patriarhul Ecumenic, să facă ei această trecere în rândul sfinților a celor doi aghioriți de origine română, ca ei să fie în 2025 cinstiți în mod deosebit împreună cu ceilalți preoți de mir și preoți de mănăstire care au fost duhovnici și mărturisitori în perioada comunistă”, a mai spus Părintele Patriarh Daniel. Dreptul de a canoniza pe cineva aparține Bisericii locale unde acea persoană și-a trăit ultima parte a vieții și unde a trecut la Domnul, a mai precizat Patriarhul României cu privire la canonizarea celor doi părinți aghioriți români.

Ulterior, într-o ședință a Sinodului Mitropolitan de anul trecut, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel preciza că Biserica Ortodoxă Română a propus Patriarhiei Ecumenice spre canonizare alți doi cuvioși athoniți români: Nectarie Protopsaltul, sau Nectarie Vlahul, supranumit „Privighetoarea Sfântului Munte”, și Cuviosul Nifon, întemeietorul Schitului românesc Prodromu.

Ieroschim. Dionisie Ignat (1909-2004)

A fost al optulea și cel mai mic copil al unei familii de țărani din județul Botoșani. A urmat doar școala primară, unde a fost mereu premiant, și câteva clase de școală profesională.

A ajuns în Sf. Munte Athos în anul 1926, când avea 17 ani, împreună cu fratele lui, monahul Ghimnazie, și a devenit, treptat, unul dintre cei mai experimentați duhovnici din Sfântul Munte.

Cuvântul lui era direct, limpede și izvorât dintr-o adâncă experiență duhovnicească. În toți acești ani în care Starețul a trăit și s-a nevoit în Grădina Maicii Domnului, nu a încetat niciodată să mulțumească și să fie recunoscător Născătoarei de Dumnezeu și lui Hristos pentru binecuvântările și intervențiile lor dumnezeiești în viața sa.

S-a mutat la Domnul în 2004, la 95 de ani de viață pământească, din care 78 petrecuți în Sfântul Munte, perioadă în care nu a mai ieșit niciodată din Athos, chiar dacă spre sfârșitul vieții ar fi putut fi operat în afara Muntelui Sfânt de cataractă, afecțiune care l-a făcut ca în ultimii săi ani pământești să fie lipsit de vedere. La înmormântarea sa a participat actualul Rege Charles al III-lea al Marii Britanii, aflat atunci în zilele acelea în vizită la Mănăstirea Vatoped.

În data de 17 noiembrie 2022, a avut loc deshumarea osemintelor sfințite ale fericitului Părinte Dionisie. La invitația ieromonahului Dionisie al II-lea, Starețul Sfintei Chilii a Sfântului Gheorghe din Vatoped și ucenic al Sfântului Dionisie, a fost prezent la ceremonia dezumării Starețul Efreim al Sfintei Mănăstiri Vatoped, însoțit de Episcopul Timotei Prahoveanul, Episcop-vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor. Au fost prezenți și Părintele Clement, Marele Eclesiarh al Catedralei Patriarhale din București și Ieromonahul Antipa, Starețul Sfintei Chilii Ivirite Sfânta Ana. Despre Starețul Dionisie au vorbit Episcopul Timotei Prahoveanul, Starețul Efreim al Vatopedului și Ieromonahul Antipa.

Sfaturi duhovnicești

Părintele Dionisie de la Colciu, duhovnicul român, a spus:

„Când am preluat Chilia Sfântului Gheorghe de la Colciu, aceasta era o ruină. Ne duceam cu barca vâslind și aduceam lemne de la Filoteu. Făceam două sau trei drumuri pe zi. Aveam șei speciale pentru spate, ca să căram pietrele. Nu pierdeam nicio zi de la slujbă. Făceam 150 de metanii și 1200 de închinăciuni. Pe atunci, dacă îi spuneai duhovnicului că nu respecti canonul, nu-ți dădea împărțășania.”

„Eram foarte obosiți, dar aveam bucurie în noi, multă bucurie. Privațiunile și lupta prin care treceam ne dădeau bucurie. Pe atunci aveam puține lucruri. Acum avem multe comodități, dar nicio bucurie. Noi, călugării, am devenit ca laicii evlavioși de odinioară, iar laicii au devenit creștini cu numele.”

„Cea mai bună rugăciune se face noaptea după somn. Pentru că atunci mintea este odihnită și concentrată.”

„Cele două aripi ale monahului sunt pravila sa personală și slujba în Biserică. Ambele trebuie să fie fără neajunsuri.”

„În fiecare seară examinează-ți gândurile, ce ai făcut în timpul zilei și cel mult la două săptămâni spovedește-te în fața unui duhovnic.”

„Drumul împărătesc spre somn este de patru ore noaptea și două ziua. În timpul zilei nu este necesar să dormi, ci doar să te întinzi, după puterile tale.”

„Dacă ai o poruncă canon și, dintr-un anumit motiv, nu o poți împlini într-o zi, trebuie să o faci în altă zi”.

„Ceea ce dăunează cel mai mult tinerilor este somnul prea mult. Chiar mai mult decât mâncarea în exces”.

„Monahul trebuie să fie prezent la toate slujbele din Biserică; nu trebuie să lipsească sau să întârzie niciodată, nici să plece mai devreme, înainte de «Pentru rugăciunile...»”.

„Când îți faci canonul, nu accepta gânduri de critică la adresa fraților, că sunt neglijenți, ci reproșează-ți că ești cel mai păcătos și faci ceea ce ești obligat să faci, în timp ce ceilalți părinți au virtuți pe care tu nu le vezi.”

Arhim. Petroniu Tănase (1914-2011)

Părintele Petroniu s-a născut în 1914 în comuna Fărcașa, județul Neamț, România. Dorința de a se călugări de la o vârstă fragedă i-a condus pașii spre Mănăstirea Neamț, unde a devenit monah. A viețuit apoi la Mănăstirea Antim din București în timpul studiilor la Facultatea de Teologie din București, urmând și cursuri de Matematică și Filosofie, perioadă în care a lucrat pentru scurt timp și la Cancelaria Sfântului Sinod și la secretariatul Patriarhului Nicodim.

A ajuns în Sfântul Munte Athos în 1978, trimis împreună cu alți monahi de Patriarhia Română și cu aprobarea statului român, după ce monahii de la Schitul românesc Prodromu au cerut ajutor pentru revigorarea obștii, care scăzuse drastic în urma deceniilor de comunism din România, cu scopul renașterii spirituale a Schitului Sfântului Înaintemergător. Timp de mulți ani a slujit ca bibliotecar al Schitului.

A fost ales stareț al Schitului în 1984 și a condus obștea de la Prodromu până la începutul anului 2011, când a demisionat din cauza vârstei înaintate. În același an s-a mutat la cele veșnice.

„Rar mi s-a dat să întâlnesc un om cult și smerit, în același timp, cum a fost Părintele Petroniu!” a afirmat, la un moment dat, Mitropolitul Serafim al Germaniei și Europei Centrale și de Nord.

Coșbuc și Eminescu

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

Sa într-un joc al destinului, George Coșbuc a sosit în București la câteva luni după moartea lui Mihai Eminescu. Remarcat de Titu Maiorescu, acesta a fost invitat să citească în cenaclul Junimea. Evenimentul s-a petrecut în 23 decembrie 1889, iar după succesul înregistrat, poetul ardelean s-a stabilit practic, în București. Titu Maiorescu i-a obținut un post de funcționar la Casa Școalelor, unde a devenit un gazetar activ. Împreună cu Alexandru Vlahuță au conceput și publicat manuale școlare cum ar fi: „Carte de citire pentru școlile secundare și profesionale de A. Vlahuță și G. Coșbuc. Partea I”, Editura Librăriei Socecu & Comp, 21, Calea Victoriei, 21, București, 1902.

Motivația editării unei astfel de lucrări o găsim consemnată în prefața manualului: „Acei care au întocmit cartea aceasta s-au gândit că predarea limbii și literaturii române în învățământul secundar ar fi, în primul rând, un mijloc de a introduce treptat în sufletele școlărilor înțelegerea din ce în ce mai lămurită a vieții noastre naționale, cunoașterea din ce în ce mai adâncă a țării, a poporului și a celor mai încălzitoare momente din istoria așa de zbrucimată a neamului nostru, - s-au gândit că una din marile preocupări în școlile noastre ar trebui să fie aceea de a

deștepta pururea în inimile fragede ale tineretului sfânta iubire de patrie, aceea de a forma Româna bună, înainte de toate.

Călăuzită de această idee, ei au căutat să aleagă din frumoasa și bogata noastră literatură, bucăți de aceea, care nu numai prin limba în care sunt scrise, ci prin cuprinsul lor mai ales, prin duhul patriotic de care sunt însuflețite, să se vadă că sunt izvorâte din simțirea și din viața neamului nostru, bucăți în care graiul, gândirea și sentimentele românești să fie înfățișate prin tot ce au într-adevăr mai ales, mai sănătos și mai înălțător în ele.

De dorit ar fi ca școlarii să citească aceste bucăți pentru frumusețea limbii și a cugetărilor ce cuprind, iar nu pentru analize și exerciții de stil și de gramatică; acestea tulbură adesea opera senină și binefăcătoare a unei prețioase lecturi”¹.

Paginile 165-185 ale lucrării sunt dedicate lui Mihai Eminescu despre care autorii aduc următoarele lămuriri: „Eminescu taie un drum cu totul nou în literatura noastră. În structura puternică a versului acestui maestru e o necunoscută vibrație de gândire și de sentiment. Limba românească renasce sub condeiul lui, la el vorbele au suflet, mișcare, trăiesc, - fie-care epitet e o explozie de lumină neașteptată, citindu-l, tresai la fie-care vers de-o frumuseță nouă. Basmele, doinele și legendele poporului au fost cele de-întâiu izvoare la care s-a adaptat cu sete marele talent al lui Eminescu, iar mai târziu - înțelepții cronicari ai țării. Cititor pasionat, el era unul din cei mai adânci cunoscători ai limbii, ai literaturii și

istoriei neamului nostru din cele mai întemecate vremuri. Figurile marilor Voievozi și întâmplările din vechime, de mult ce le gândise, se deșteptau în el lămurite ca nisce aduceri-aminte din propriul lui viață. Bătrânul Mircea și bălălia de la Rovine cu acei sprinteni călăreți ce «roesc după un semn, și în caii lor sălbatecă bat cu scările de lemn» sunt viziuni puternice, e o lume vie pe care poetul o vede, o privește deslușit în toate mișcărilor și amănuntele ei, și de aceea și scie să ne-o zugrăvească așa de plastic și de sugestiv. Mihai Eminescu s-a născut la 20 Decembrie 1845 în satul Ipotești din județul Botoșani, și-a închis ochii în București la 15 Iunie 1889”².

În continuare sunt trecute poeziile: Doină (pg. 170-172); Revedere (în formă populară, pg. 172-173); Basmul lui Arghir (Fragment, pg. 173-174); Ce te legeni Codrule (pg. 175); Mușatin și Codrul (pg. 176-184); Ultima dorință (pg. 185).

Am dorit să spun toate acestea pentru a arăta că Eminescu nu este doar un personaj de legendă, ci un om real care a avut capacitatea de asimilare ieșită din comun și o putere de judecată de profunzimi neatînse de alții. Într-o vreme în care se pune la îndoială valoarea operei sale, George Coșbuc și Alexandru Vlahuță au fost deopotrivă iubitori și apărători al marelui poet. Dacă Eminescu nu este cunoscut și apreciat în lume cum s-ar conveni și dacă străinătatea are o altă ierarhie a valorilor intelectuale românești decât avem noi, nu este vina lui Eminescu, ci a noastră sau poate a lumii nedrepte în care trăim și în care criteriile de valoare sunt strâmbe.

Bistrița, 15 ian. 2025

¹ Carte de citire pentru școlile secundare și profesionale de A. Vlahuță și G. Coșbuc. Partea I”, Editura Librăriei Socecu & Comp, 21, Calea Victoriei, 21, București, 1902, pp. 3-4.

² Ibidem, pp. 165-185

„Magnificatul” Mariei, Maica Domnului

(Lc. 1, 51-55)

Partea a II-a

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

Lncheiam articolul, din numărul trecut, subliniind cele trei atribute ale lui Dumnezeu, din cântarea Mariei, și anume, Atotputernic, Sfânt și Milostiv, pe care ea le lauda (cf. Lc. 1, 49-50). Următoarele versete al Magnificatului (Lc. 1, 51-55) scot, din nou, în evidență, puterea lui Dumnezeu și îndurarea Lui.

1. Mila și „pedeapsa” lui Dumnezeu, într-o nuanță a contrastului (vv. 51-53)

Maria, Maica Domnului, laudă din nou puterea lui Dumnezeu asociind-o, în cuvinte de contrast, cu ideea înălțării celor smeriți și desconsiderați și cu căderea generată de mândrie și trufie a celor care îl refuză. Iată cuvintele consemnate de către Evanghelist: „Făcut-a faptă tare cu brațul Său, risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor” (Lc. 1, 51).

Se pare că Maria are în vedere acum nu doar epoca mesianică prezentă, ci toate intervențiile mărețe și nenumărate ale lui Dumnezeu în destinul poporului ales de-a lungul istoriei sale, din vremea patriarhilor, trecând prin exodul din Egipt și până în veacul mântuirii, care era deja prezent. Astfel, în vechime, Moise și Psalmistul David au laudat brațul puternic și faptele mărețe ale lui Dumnezeu, făcute cu omul. În cartea Ieșirea, din Vechiul Testament, citim: „Dreapta Ta, Doamne, s-a preamărit întru tărie, mâna Ta cea dreaptă, Doamne, pe vrăjmași i-a sfărâmat” (Ieș. 15, 6). Iar Psalmistul exclamă: „Tu l-ai smerit pe cel mândru ca pe un rănit, cu brațul puterii Tale Ți-ai risipit vrăjmașii” (Ps. 88, 10).

Așadar, Maica Domnului trimite, prin cuvintele ei, peste veacuri, un avertisment tuturor acelor care dau prioritate mândriei, în faptele și gândirea lor, în detrimentul smereniei inimii. Cu siguranță, experiența tumului Babel era un punct de referință, și atunci, ca și astăzi, pentru cei care vor să ajungă dincolo de Dumnezeu, prin semeție, și nu la El, prin smerenie și prin logica înțeleaptă a conștientizării limitelor omului în raportarea sa la Ființa absolută și la înțelegerea misterului existenței Sale, dar și a relației acesteia cu creația Sa. Iată ce consemnează Vechiul Testament în acest sens: „Și au zis: «Hai să ne clădim un oraș și un turn al cărui vârș să ajungă la cer, și să ne facem un nume...» Și S-a pogorât Domnul să vadă cetatea și turnul pe care-l zideau fiii oamenilor. Și a zis Domnul: «Iată că ei sunt un singur popor și au toți o singură limbă; și acesta-i doar începutul a ceea ce vor face; de-acum nu se vor mai opri de la tot ceea ce și-au pus în gând să facă. Hai să ne pogorâm și să le încalcim graiul, pentru ca unul altuia să nu-și mai înțeleagă limba». Și de acolo i-a împrăștiat Domnul pe fața-ntregului pământ, și ei au încetat să mai zidească cetatea și turnul” (Facere 11, 4-8).

Astfel, episodul „turnul Babel” nu este nimic altceva - spunea fostul Mitropolit Bartolomeu V. Anania - decât lecția „sanționării orgoliului omenesc de a străpunge cerul (locuința lui Dumnezeu) cu puteri proprii. Cu acest moment începe nu numai istoria limbilor, ci și istoria mentalităților; când doi oameni „nu vorbesc aceeași limbă”, înseamnă că ei gândesc diferit¹. Cu toate acestea, turnul Babel n-a însemnat pedeapsa lui Dumnezeu, ci doar atenționarea omului care vrea să-și creeze o istorie și un nume, dar fără Dumnezeu!

Desigur, se întreabă mulți exegeți², de ce a rostit Maria aceste cuvinte? Pe cine viza ea? Cu siguranță, pe toți cei ce-L resping pe Dumnezeu și pe Iisus Hristos, Fiul ei, dar și pe cei ce o necinstesc și o batjocoresc pe ea, nesocotindu-i alegerea de către Dumnezeu pentru un rol unic în istoria mântuirii omului.

Consecința firească a unei astfel de atitudini a omului față de Dumnezeu este exprimată, mai departe, în cuvintele Mariei: „Coborât-a pe cei puternici de pe tronuri și i-a înălțat pe cei smeriți” (Lc. 1, 53). Etalarea și dobândirea de „tronuri” fără Dumnezeu, înseamnă, așadar, de-tonare și coborâre în umilință pentru cei ce gândesc așa, iar pentru cei smeriți, înălțare și dobândirea de poziții nesperate. Cartea Apocalipsa este fără echivoc, în acest sens. Iată ce i-a revelat Dumnezeu autorului ei: „Și-am

văzut tronuri; și ei s-au așezat pe ele; și li s-a dat lor putere să judece; și-am văzut sufletele celor omorâți din pricina mărturiei lui Iisus și din pricina cuvântului lui Dumnezeu și care nu i s-au închinat Fiarei și nici chipului ei și semnul ei nu l-au primit pe fruntea și pe mâna lor” (Apoc. 20, 4).

Subiectul propoziției, pronumele personal „ei” (αὐτοί), nu este clar precizat aici. Acesta se poate referi fie numai la cei Doisprezece Apostoli (cf. Mt. 19, 28), fie la ei și la cei menționați în continuarea versetului, adică toți cei ce L-au mărturisit pe Iisus și au murit pentru numele Lui, dobândind statutul sfințeniei. Despre aceștia, Sfântul Pavel spune că „vor judeca lumea” (1 Cor. 6, 23). Tot Apostolul Pavel afirmă, despre martirii lui Dumnezeu, că vor împărăți în veci, adică vor fi vii în eternitate. Iată cuvintele sale: „Vrednic de crezare este cuvântul: Dacă împreună cu El am murit, împreună cu El vom și via; dacă răbdăm, împreună cu El vom și împărăți; dacă-L tăgăduim, și El ne va tăgădui” (2 Tim. 2, 11-12).

Ceea ce putem observa din cuvintele Maicii Domnului, mai sus amintite (vv. 52-53), este faptul că ele sunt foarte asemănătoare profeției lui Daniel, din vechime, care viza pe toți cei care, lepădându-L pe Dumnezeu, au ajuns umiliți și detronați, iar puterea lor a fost preluată de cei ce L-au slujit pe Cel Preainalt, întru smerenie și modestie. Iată cuvintele Profetului: „Iar împărăția și puterea și mărirea regilor de sub cerul întreg le-au fost date sfinților Celui-Preainalt; și împărăția Lui este împărăție veșnică; și toate puterile Îi vor sluji și vor asculta de El” (Dan. 7, 27).

Prin urmare, mărirea și stăpânirea, care dănuie, sunt doar acelea care au fost câștigate prin slujirea și recunoașterea adevăratei mărimi și puteri a Celui Preainalt și Atotputernic, și nu cele dobândite din orgoliul și autosuficiența omenească!

Cuvintele Maicii Domnului „și i-a înălțat pe cei smeriți” deschid, așadar, pentru toți marii lumii, din toate locurile, și din toate timpurile, perspectiva unei singure mărimi care dănuie în istorie, și anume, cea dobândită pe un singur drum: cel al smereniei și-al simplității! Toate celelalte slave și mărimi rămân fără nume și fără istorie în spatele lor.

Următoarele cuvinte din Magnificat răsună la fel de provocator și răscolitor: „Pe cei flămânzi i-a umplut de bunătați, iar pe cei bogați i-a scos afară (ἐξάπεστελεν) cu mâinile goale (κενοῦς)” (Lc. 1, 53).

Observăm că, aici, în text, apar, în referința Mariei, două categorii de oameni: cei „flămânzi” (săraci) și cei „bogați”. Ca să înțelegem mai bine sensul acțiunii lui Dumnezeu, a cărei justificare, sau motivare, nu este explicită în text, și anume, umplerea de bunătați a celor săraci, lipsiți, și sărăcirea celor bogați, trebuie să facem referire la două Parabole ale lui Iisus: Bogatul nemilostiv și săracul Lazăr (Lc. 16, 19-27) și Bogatul căruia i-a rodit țarina (Lc. 12, 16-21). Din ambele Pilde, reiese clar imaginea unor de oameni, din ambele stări sociale, vizați de cuvintele Maicii Domnului. Este vorba despre doi bogați, care nu vor să știe nici de Dumnezeu, și nici de oameni, și despre un sărac, a cărui existență nu însemna nimic pentru cel bogat.

Deci, în primul caz, „bogatul nemilostiv” s-a poziționat doar în propria lui lume, din care nu făcea parte nici Dumnezeu și nici omul. La Dumnezeu nu se gândea, iar pe om nu-l observa. În cel de-al doilea caz, „bogatul nesăbuit”, și-a datorat sieși totul din ceea ce a dobândit și pentru care nu a depus nici un efort, transferând toată avuția sa în planul iluzoriu al unei veșnicii efemere. Sentința lui Dumnezeu, în ambele cazuri, a fost scoaterea lor în nonsensul singurătății

veșnice, acolo unde nu i-a mai însoțit nimic din cele ce-au avut cândva: Primului, Dumnezeu îi spune: „Tu aici te chiniești” (Lc. 16, 25), iar celuilalt: „Nebunule!, în noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce-ai pregătit ale cui vor fi?” (Lc. 12, 20). În schimb, Lazăr, cel lipsit și bolnav pe pământ, dincolo se bucura, având tot ceea ce n-a sperat în viață că va dobândi cândva: comuniunea cu Dumnezeu.³

În concluzie, expresia κενοῦς, din Magnificatul Mariei, poate fi tradusă și cu „mâinile goale”: „iar pe cei bogați i-a scos afară, cu mâinile goale” (v. 53), adică în nonsensul vieții, în deșertul ei, fără nimic din cele ce odată, pe pământ, le aduceau desfătarea materială. Verbul ἐξάπεστελεν, tradus în text cu „i-a scos afară”, are tocmai acest sens de „a muta ceva”, sau pe „cineva”, dintr-un loc într-altul, total diferite ca și conținut și sens.

2. Îndurarea lui Dumnezeu – promisiune mereu actualizată (vv. 54-55)

Versetele 54-55 ale Magnificatului se prezintă ca o concluzie la toate cele spuse de Maria, Maica Domnului, și în care se exprimă faptul că manifestarea milei lui Dumnezeu este o împlinire a unei promisiuni făcute poporului Său, de care El nu se leapădă, dar pe care o actualizează mereu, în curgerea istoriei, cu fiecare generație de oameni.

Se pare că tocmai realizarea unei astfel de promisiuni va fi avut-o în vedere Fecioara Maria, atunci când rostește, mai departe, cuvintele Laudei sale: „Sprijinit-a pe Israel, copilul Său (παιδὸς αὐτοῦ), aducându-și aminte de mila Sa” (Lc. 1, 54).

În aproape toate edițiile Sfintei Scripturi, expresia παιδὸς αὐτοῦ a fost tradusă cu „robul său”.⁴ Mai corectă, însă, ar fi traducerea cu „copilul Său” și aceasta pentru că, în mod sigur, Maria avea în vedere epoca mesianică viitoare a Fiului său, când mila lui Dumnezeu nu se va mai arăta restrictiv, revărsându-se asupra unui singur popor, ci asupra tuturor neamurilor, care vor crede și-și vor însuși lucrarea mântuitoare a Fiului întrupat. Știm că, prin nașterea lui Iisus Hristos, toți oamenii au devenit frați întreolaltă și copiii ai lui Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel este fără echivoc, în acest sens, când vorbește despre Întrupare și despre efectul ei universal. Iată ce le spune Galatenilor: „Dar când a venit plinirea vremii, Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea... În felul acesta, tu nu mai ești rob, ci fiu; iar dacă ești fiu, ești și moștenitor al lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos” (Gal. 4, 4-7).

Așadar, mila lui Dumnezeu este universală, îmbrățișând pe fiecare om. Nu putea Maria, în cântarea adusă lui Dumnezeu, să aibă în vedere o altă caracteristică a îndurării divine, decât cea universală, atâta timp cât i s-a spus de către înger că, Cel pe care îl va naște, este Fiul lui Dumnezeu și că împărăția lui va fi veșnică: „Acesta va fi mare și Fiul Celui-Preainalt Se va chema... și împărăția Lui nu va avea sfârșit” (Lc. 1, 32-33).

De fapt, ea încheie Magnificatul exprimând tocmai acest adevăr: „așa cum le-a grăit părinților noștri, lui Avraam și seminției lui până-n veac (εις τὸν αἰῶνα)” (Lc. 1, 55). Ideea principală a cuvintelor ei este că Dumnezeu rămâne fidel promisiunilor Sale, într-un veșnic prezent. Expresia εις τὸν αἰῶνα, definește clar caracterul lor supratemporal și supraspațial, rămânând mereu actuale cu fiecare neam.

Astfel, aceste promisiuni încep cu Avraam, protopărintele din vechime (cf. Fac. 12, 2 ș.u.; 13, 15 ș.u.; 15, 5 ș.u.; 22, 15 ș.u.) și continuă cu seminția lui, în veac. Descoperindu-i-Se lui Iacob, urmaș din seminția lui Avraam, Domnul Dumnezeu îi spune: „...și-ntru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului, și-ntru urmașii tăi” (Fac. 28, 10 și loc. paral.). Deci, binecuvântarea Sa este universală, revărsându-se asupra tuturor oamenilor, din toate timpurile și locurile.

Cu această cântare de laudă a promisiunilor divine se încheie Magnificatul, care arată, pe de o parte, cât de bine cunoștea Maria cuvântul Scripturii Vechiului Legământ, referindu-se atât la Profeti, cât și la Psalmi, dar și la istoria strămoșilor ei din vechime, iar pe de altă parte, cât de intens S-a oglindit Dumnezeu în viața ei, că-L laudă într-o cântare rămasă actuală peste veacuri.

În concluzie, încrederea Mariei, Maica Domnului, în promisiunile lui Dumnezeu, arătându-le caracterul lor veșnic, supraspațial, ne aduc și pe noi în imperiul de speranță al intervenției miraculoasă a lui Dumnezeu și în viața noastră, a fiecăruia dintre noi, dincolo de timp și spațiu.

¹ Cf. Biblia sau Sfânta Scriptură, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de BARTOLOMEU Valeriu Anania, București, 2001, p. 32, nota h.

² A se vedea, Gerhard MAIER, Evanghelia după Luca (Comentariu Biblic, vol. 4-5), Ed. „Lumina lumii”, Oradea, 2013, p. 55.

³ Vezi detalii, Stelian TOFANĂ, Evanghelia lui Iisus. Misiunea cuvântului, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2018, p. 222-223; 246-247.

⁴ Iată, spre exemplificare, varianta „Bibliei Bartolomeu”: „Sprijinit-a pe Israel, robul Său (παιδὸς αὐτοῦ), ca să-I pomenească mila” (cf. Biblia sau Sfânta Scriptură, p. 1520).

Centenarul Patriarhiei Române. Restituiri istorice și documentare: VII. Aportul ministrului Alexandru Lapedatu

CȘ II Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

An acest articol voi readuce în atenția noastră efigia și aportul ministrului Cultelor și Artelor Alexandru Lapedatu (1876-1950) în favoarea ridicării Bisericii Ortodoxe Române la rangul de patriarhie. Născut la 14 septembrie 1876 lângă Brașov, Alexandru Lapedatu a urmat liceul la Iași și studiile superioare la Universitatea din București, fiind apoi angajat ca bibliotecar și secretar al secției de manuscrise a Bibliotecii Academiei Române. În toamna anului 1919, devine profesor la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității „Daciei Superioare” din Cluj, iar în 2 februarie 1920 întemeiază alături de Ioan Lupuș Institutul de Istorie Națională din Cluj. S-a afirmat ca istoric medievist și modernist de mare calibrul fiind ales membru corespondent (1910) și titular (1918) al Academiei Române. Membru al Partidului Național Liberal, Lapedatu a fost ales senator și deputat în aproape toate legislaturile perioadei interbelice, iar între anii 1923-1926, 1927-1928 și 1934-1936 a ocupat fotoliul de ministru al Cultelor și Artelor. În noaptea de 5 spre 6 mai 1950 a împărțit destinul tuturor foștilor demnitari, fiind arestat de comuniști și închis la penitenciarul Sighet, unde a murit în urma unui stop cardio-respirator la 30 august 1950¹.

În calitate de ministru al cultelor și artelor (1 noiembrie 1923-31 martie 1926) în guvernul național-liberal prezidat de Ionel I. C. Brătianu, Lapedatu a susținut în Parlamentul României mai multe discursuri referitoare la viața și organizarea Bisericii, cele mai importante vizând adoptarea unor legi care priveau raporturile statului cu Biserica, înființarea de eparhii noi, salarizarea clerului, acordarea de ajutoare financiare pentru Biserica Ortodoxă și toate cultele recunoscute în România, unificarea și organizarea Bisericii Ortodoxe Române, ridicarea acesteia la rang de patriarhie și stabilirea noului regim al cultelor în România. În memoriile sale, Lapedatu notează că pregătirea acestor legi, „foarte dificile”, i-au solicitat mult timp, motiv pentru care a locuit la București pe întreaga durată a mandatului ministerial².

În septembrie 1924, Alexandru Lapedatu a primit sarcina de a elabora „cât mai curând proiectul de lege pentru înființarea unui Patriarhat român”, după cum notează Miron Cristea în notele sale memorialistice, făcând referire la discuția avută cu Ionel Brătianu la finalul Tedeumului oficiat cu prilejul inaugurării lucrărilor parlamentului în toamna anului 1924. Relatând acest episod, Miron Cristea preciza că Ionel Brătianu a susținut cu entuziasm ideea înființării Patriarhiei Române, deoarece era în joc „interesul Țării”, nu al unei persoane particulare³. Oportunitatea și necesitatea înființării Patriarhiei Române s-a generalizat în rândul ierarhilor, clericilor și a opiniei publice românești spre sfârșitul anului 1924. La 29 noiembrie 1924, „zvoul care începea a prinde tărie” a fost preluat și adresat sub forma unei interpelări parlamentare către ministrul cultelor. Răspunzând interogației, Alexandru Lapedatu a confirmat zvonul afirmând că „inițiativa” acestei chestiuni rămâne în seama Sfântului Sinod, care, numai „după o discuție largă și o aprobare”, va putea face „o propunere” guvernului în acest sens. Câteva zile mai târziu, cotidianul „Universul” din 13 decembrie 1924 a publicat pe prima pagină articolul „Patriarhatul ortodox român” în care era reproducă declarația ministrului Lapedatu cu privire la chestiunea înființării patriarhiei⁴.

În prima frază istoric-om politic afirma: „Crearea patriarhatului român e reclamată de situațiunea actuală de superioritate numerică și morală a Bisericii Ortodoxe Române față de celelalte Biserici Ortodoxe străine, de rolul, mai însemnat uneori decât al tuturor patriarhatelor împreună, pe care Biserica noastră l-a avut în trecut, timp de secole, ca apărătoare și protectoare a creștinilor din Orient și de prestigiul politic de care se bucura statul român în rândul celorlalte state ortodoxe, prestigiu ce trebuie să și-l păstreze și prin poziția Bisericii sale”. Întrebându-se retoric dacă „Biserica Ortodoxă Română și statul român pot institui un Patriarh”, Lapedatu răspundea limpede: „Negreșit că da. Biserica noastră e

autocefală, iar statul suveran. Biserica și Statul își pot da așadar organizația ce cred că convine mai bine necesităților și intereselor lor”. Se observă că reprezentantul guvernului român nu găsea nicio piedică în calea înființării Patriarhiei Române, avansând câteva argumente convingătoare în sprijinirea proiectului.

În scopul expunerii „sentimentelor guvernului în această chestiune”, ministrul Alexandru Lapedatu a participat la ședința Sfântului Sinod din 4 februarie 1925, prezentând o serie de argumente istorice, culturale și naționale în favoarea ridicării Bisericii Ortodoxe Române la rang de patriarhie. Lapedatu a plecat de la observația că „organizația Bisericii Ortodoxe Române stă în așa de strânsă legătură cu aceea a statului, că fazele dezvoltării acestuia, sunt și ale aceleia”, idee pe care a certificat-o cu exemple din istoria politică și bisericească a românilor. Ministrul a amintit de întemeierea Țărilor Române, proces care a dus la fondarea Mitropoliilor Ungrovlahiei (1359) și Moldovei (1401). A pomenit apoi Unirea Principatelor (1859), urmată de reorganizarea bisericească prin unificarea Sfântului Sinod și adoptarea autocefalității în 1864-1865, 1866 și 1872, după aceea a făcut referire la dobândirea independenței și proclamarea regatului, ceea ce a condus la proclamarea și recunoașterea autocefalității bisericești în anul 1885, iar în cele din urmă a ilustrat situația de după întregirea României în 1918 și negocierile referitoare la unificarea ierarhică, canonic-jurisdicțională și statutară a Bisericii Ortodoxe Române din România Mare. În noile condiții, preciza ministrul, ridicarea bisericii la demnitatea de patriarhie și a primatului ei la „rang de patriarh, e o necesitate a noii organizații bisericești, reclamată de situația Bisericii noastre în lăuntru statului român și de situația acestuia între celelalte state ortodoxe, ca unul ce are, cu excepția Rusiei, cel mai mare număr de credincioși ortodocși”. În concluzie, preciza Lapedatu, decizia era una firească, „în logica evoluției istorice a vieții noastre bisericești și e privită de toți ca o necesitate de ordin național”. Nu în ultimul rând, ministrul cultelor aprecia că „instituirea Patriarhatului în Biserica Ortodoxă Română nu schimbă în nimic constituirea organică a acestei Biserici” (...), nici „nu va schimba raporturile de până acum ale Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte biserici ortodoxe”, ci îi va conferi acesteia o autoritate internă și un prestigiu internațional, „iar aceasta nu poate fi decât pentru binele și folosul Ortodoxiei în general”⁵.

Decizia Sfântului Sinod din 4 februarie 1925 de înființare a Patriarhiei Române a fost comunicată Ministerului Cultelor în 7 februarie 1925 cu rugămintea de „a dispune întocmirea unui proiect de lege care să fie adus în Corpurile legiuitoare, ca astfel și statul, în puterea suveranității sale, să dea o formă legală acestei hotărâri”. Actul a fost înaintat de Lapedatu Consiliului de Miniștri, care, „apreciind întreaga sa importanță morală și națională pentru organizarea viitoare a Bisericii și pentru situația actuală a Statului, a decis a-i da formă legală”. Astfel, proiectul de lege asumat de guvern a fost înaintat Senatului și Camerei Deputaților, unde expunerea de motive i-a revenit aceluiași ministru, care a reiterat pe scurt dezbaterile sinodale și le-a prezentat senatorilor și deputaților alocuțiunea sa din 4 februarie. La finalul ședinței Camerei Deputaților din 17 februarie 1925, când s-a votat în unanimitate legea înființării Patriarhiei Române, Lapedatu afirma cu vădită satisfacție: „Aprobarea unanimă cu care proiectul acesta de lege a fost întâmpinat în Corpurile Legiuitoare este o dovadă vie și elocventă că actul săvârșit de Sf. Sinod al Bisericii noastre naționale, în ziua de 4 februarie, prin ridicarea Scaunului arhiepiscopal și mitropolitan al Ungro-Vlahiei la rangul de Scaun patriarhal, este un act în adevăr de caracter național. (...) Actul acesta, săvârșit în zilele României Mari, nu este numai o formă mai mult în organizația bisericească a noastră de viitor, pe care acest viitor s-o legitimizeze, ci este o consacrare a unei dezvoltări istorice, de veacuri, care în condițiile de astăzi, politice și internaționale, ale neamului românesc, este reclamată stăruitor, atât de organizația bisericească, cât și de situația nouă pe care Statul român și-a câștigat-o în sud-estul Europei. De aceea (...), în numele guvernului pe care îl reprezintă și să mă asociez, tot atât de sincer și din toată inima, la urările pe care cu toții le-au făcut întâiului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și care, steaua norocoasă a poporului nostru, a făcut să fie, nu numai unul din cei mai buni fii ai neamului, ci și unul din cei mai străluciți ierarhi ai Bisericii noastre străbune”⁶. Argumentele lui Alexandru Lapedatu în favoarea înființării Patriarhiei Române au fost apreciate în epocă și au contribuit decisiv la asumarea rapidă a proiectului de guvern și la adoptarea acestuia în parlament.

Ministrul a fost prezent la toate evenimentele prilejuite de recunoașterea Patriarhiei Române de Patriarhia ecumenică și de instalarea primului patriarh. Astfel, la 27 septembrie 1925, Lapedatu a asistat la ceremonia festivă de citire a tomosului patriarhului ecumenic Vasile al III-lea de recunoaștere a Patriarhiei Române, adus la București de o delegație constituită din mitropoliții Ioachim al Calcedonului și Gherman al Sardeonului. Lapedatu a jucat un rol important și în ziua instalării patriarhului Miron Cristea, participând la procesiunea de pe străzile capitalei, la slujbele derulate în catedrală, la ceremonia de învestire din Palatul Regal și la toate recepțiile oficiale organizate în zile-

le de 1-3 noiembrie 1925. În amintirile sale, Lapedatu rememorează aceste evenimente oprindu-se asupra rolului său și al premierului Ionel Brătianu, cei doi încadrându-l pe patriarh în diferite momente, precum cel de la banchetul oferit de Ministerul Cultelor în onoarea patriarhului Miron Cristea în palatul Camerei Deputaților, astăzi Palatul Patriarhiei. Dejunul a fost deschis cu toasturile principalilor participanți, patriarhul ridicând paharul pentru sănătatea regelui și a familiei regale, mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului toastând în cinstea poporului român, a patriarhului și a tuturor celor de față, iar ministrul Lapedatu în onoarea patriarhului Miron Cristea, rostind un scurt discurs vibrant, care sintetiza importanța și simbolistica acelei zile în viața Bisericii, a Țării, a patriarhului și a tuturor celor prezenți la acel eveniment istoric.

Alexandru Lapedatu, Patriarhatul ortodox român, București, 13 decembrie 1924⁷.

Crearea Patriarhatului român e reclamată de situațiunea actuală de superioritate numerică și morală a Bisericii Ortodoxe Române față de celelalte Biserici Ortodoxe străine, de rolul, mai însemnat uneori de cât al tuturor patriarhatelor împreună, pe care Biserica noastră l-a avut în trecut, timp de secole, ca apărătoare și protectoare a creștinilor din Orient și de prestigiul politic de care se bucură statul român în rândul celorlalte state ortodoxe, prestigiu ce trebuie să și-l păstreze și prin poziția Bisericii sale.

Într-adevăr am rămas azi după dezagregarea forței împărțitei rusești și dezorganizarea Bisericii de acolo, cel mai mare stat ortodox, cu o populație dreptcredincioasă mai numeroasă decât în oricare altul și cu o Biserică care și-a restabilit unitatea sa sinodală încă din primul an al înființării României noi și e pe cale de a realiza acum și unitatea organizației sale administrative.

Biserica Ortodoxă Română a fost apoi, se știe, chiar și după instituirea patriarhatului rusec și creșterea puterii pravoslavnice moscovite, apărătoarea și protectoarea creștinilor din Orient de sub dominațiunea păgână. Și aceasta nu numai în cele morale, ci și în cele materiale și culturale. Nici una din Bisericile Ortodoxe nu se poate prevala de un atare rol, care să o pună și sub acest raport în situațiunea de superioritate față de celelalte.

În sfârșit, prestigiul politic de care se bucură statul român în rândul celorlalte state ortodoxe reclamă cu necesitate ca Biserica sa națională să nu rămână, în relație cu Bisericile acestora și acțiunile comune cu ele, în situație de inferioritate, numai prin faptul că, în ordinea sa ierarhică, nu are încă un patriarhat național ca și acelea.

Acestea sunt rațiunile, negreșit mai mult decât suficiente, pentru crearea Patriarhiei Ortodoxe Române. La ele se mai poate adăuga încă una, și anume: dacă Biserica romano-catolică din țară se va constitui, cum e firesc, într-o singură provincie metropolitană cu sediul în capitală, nu e cu puțință ca Biserica oficială a statului român, cea ortodoxă, să rămână în situație ierarhică de egalitate. Și aceasta nu din motive de amor propriu, ci din anumite rațiuni de stat.

Poate Biserica Ortodoxă și statul român să institue însăși un patriarhat?

Negreșit că da. Biserica noastră e autocefală, iar statul suveran. Biserica și Statul își pot da așadar organizația ce cred că convine mai bine necesităților și intereselor lor. Pentru chestiunea de față, cu atât mai vădit, cu cât, prin instituirea unui patriarhat român, nu se schimbă absolut nimic în constituția organică actuală a Bisericii noastre și nu se aduce nici o atingere, de nici un fel, în raporturile sale cu Biserica ecumenică a Răsăritului, singura cu care Biserica Română Ortodoxă se găsește în legătură [în ceea] ce privește unitatea dogmelor.

Cum se va proceda?

Cum am mai spus, inițiativa e la Sfântul Sinod, singurul organ cu cădere a propune instituirea Patriarhatului român. Propunerea s-a și format de IPS Mitropolit al Moldovei, ca membru senior al episcopatului nostru⁸. Ea e subscrisă de toți ceilalți ierarhi și va fi acceptată, în mod solemn, de Sfântul Sinod, care va redacta, în urmă, actul acestui moment istoric, dezvoltând considerațiile ce l-au determinat să ridice scaunul arhiepiscopal și metropolitan al Ungro-Vlahiei la rangul de patriarhat.

Actul acesta se va comunica, după cum e obiceiul, celor patru patriarhi ecumenici, de origine apostolică (Constantinopol, Ierusalim, Antiohia și Alexandria) și, desigur, pentru condescendență, patriarhilor de creațiune națională a celorlalte Biserici Ortodoxe.

Guvernul va veni apoi să consacre, prin lege, ființa Patriarhatului Ortodox Român.

Ce privește modalitatea, părerile sunt împărțite.

Unii socotesc că aceasta să se facă în legătură cu legea de unificare a Bisericii, întrucât atunci, zic dânsii, această Biserică își capătă unitatea sa desăvârșită și Patriarhatul trebuie să se prezinte ca un atribut al acestei unități.

Alții sunt de părere că, fiind vorba de un act de caracter național, de epocală însemnătate istorică, instituirea Patriarhatului nostru trebuie să se facă prin lege specială. Eu împărtășesc acest punct de vedere, pentru că socotesc că unitatea Bisericii Ortodoxe Române s-a restabilit în 1919 când tusalpatru părți ale sale s-au întrunit în Sfântul Sinod.

Când se va institui Patriarhatul?

Cât mai curând. Poate chiar după sărbători. În tot cazul, Consiliul Ecumenic de la Ierusalim, din mai viitor, la care Biserica Ortodoxă Română va participa, trebuie să ne găsească cu Patriarhatul instituit.

⁷ „Patriarhatul Ortodox Român”, în *Universul*, Anul XLII, Nr. 286, București, 13 decembrie 1924, p. 1.

⁸ Este vorba despre Pimen Georgescu (1853-1934), mitropolit al Moldovei între 1909 și 1934.

¹ Nicolae Edroiu, Alexandru Moraru, Dorel Man, Veronica Turcuș, *Alexandru Lapedatu (1876-1950), ctitor de instituții științifice și cultural-bisericești*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009.

² Alexandru Lapedatu, *Amintiri*, Prefață, ediție îngrijită, note și comentarii de Ioan Opriș, Editura Alabastru, Cluj-Napoca, 1998, p. 204.

³ Elie Miron Cristea, *Note ascunse, însemnări personale (1895-1937)*. Ediție îngrijită, notă asupra ediției Maria și Pamfil Bîlțiu, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1999, p. 95.

⁴ „Patriarhatul ortodox român. Declarațiile ministrului cultelor”, în *Universul*, Anul XLII, Nr. 286, București, 13 decembrie 1924, p. 1.

⁵ Alex. Lapedatu, *Momente culturale și politice. Cuvântări (31 octombrie 1923-31 martie 1926)*, Tipografia Cărilor Bisericești, București, 1926, pp. 58-63.

⁶ *Ibidem*, pp. 64-65.

Pe urmele Sfinților din Balcanii de Vest – cronica unui pelerinaj alături de credincioșii Parohiei „Nașterea Domnului” din Cluj-Napoca (II)

Dr. Paul-Ersilian Roșca

(continuare din numărul anterior, p. 8)

Lini de emoții, copleșiți de frumusețe și conștienți de importanța locurilor pe care le-au văzut, pelerinii clujeni s-au îndreptat spre sud-vestul Serbiei, intrând (pe nesimțite parcă, deși minaretele moscheilor marcau deja vizual acest fapt) în zona majoritar musulmană a vecinilor noștri. Ținta? Novi Pazar.

Novi Pazar, te întâmpină cu acea atmosferă specifică Turciei sau Orientului Apropiat, un oraș vibrant, zgomotos pe alocuri, marcat arhitectonic de numeroasele minarete ale geamiilor, un loc în care aromele orientale îți gâdilă simțurile. Seara, localitatea devine un furnicar, familiile numeroase ieșind la plimbare sau petrecând în fața unui ceai aromat la numeroasele terase care împânzesc străduțele întortocheate. Din spatele voalului islamic, ochii curioși te cercetează, trăsăturile fine ale fețelor femeilor trădând originea lor europeană. Da, aceste teritorii, astăzi locuite majoritar de etnici bosniaci, musulmani, au fost cândva creștine. Acum, faptul că lângă o tânără (creștină) cu cosițe blonde, revărsate pe umerii goi, pășeste veselă prietena/colega ei, înveșmântată în abaya sau chiar burqa, poate părea un cadru idilic, un exemplu al armoniei. Dar, pentru nici o clipă nu trebuie omise tensiunile (astăzi latente și bine „supravegheate”) care au însângerat aceste teritorii în ultimele veacuri, până inclusiv foarte recent.

În zorii celei de-a IV-a zile a pelerinajului, joi – 3 iulie 2025, pelerinii clujeni s-au pregătit de intrarea în Muntenegru, nu înainte de a trece pragul unei alte mănăstiri reprezentative: Mănăstirea Mileșeva, un lăcaș de cult devenit faimos în întreaga lume pentru fresca interioară, aceasta păstrând părți importante din zugrăveala din veacul al XIII-lea. Dintre toate scenele, fără doar și poate ochii tuturor au fost atrași de faimosul „Înger Alb”, cel care, generic, este asociat însăși ideii de artă bisericească sârbească sau balcanică. De o frumusețe rară (legenda spune că o preafrumoasă prințesă a servit ca model), imaginea îngerului așezat pe piatra tombală surprinde o liniște aparte. Reveria ne-a fost întreruptă de chemarea ghidului, despărțindu-ne cu regretul păstrării imaginii angelice doar în inimi și în minte, dar cu promisiunea revenirii, cândva, în fața acestei magnifice capodopere. Importanța Mănăstirii Mileșeva rezidă și în faptul că păstrează un mare odor, mâna dreaptă a Sfântului Sava, restul trupului fiind ars de turci, în veacul al XVI-lea, ca măsură merită a „șterge” evlavia poporului sârb. Desigur, efectul a fost unul contrar, cultul Sfântului dezvoltându-se și căpătând, în secolul XIX, valențele unei lupte naționale pentru independență.

Cu toate aceste emoții încă vii, am trecut granița Muntenegrului, o țară de o frumusețe naturală aparte. Munții înalți, acoperiți de păduri dese, sunt străbătuți de adânci canioane, cu ape repezi, de culoarea turcoazului, ape care au săpat în stâncile semețe și, totodată, au dat naștere unei inexpugnabile cetăți naturale. Căci da, Muntenegru, vreme de secole, a rămas într-o veritabilă neatarnare, oamenii dârji ai munților reușind să-și păstreze identitatea și independența față de toate imperiile care s-au succedat. Atunci când am poposit un ceas pe amelișorul pod care traversează Canionul Tara (al doilea cel mai adânc canion din lume), am înțeles și mai bine că oamenii acelor locuri sunt binecuvântați de Dumnezeu, putând admira zilnic frumusețea creației Lui. Seara, sub soarele dogoritor, am pătruns în Podgorița, capitala Muntenegrului, un oraș înconjurat de munți înalți, cu vegetație rară, veritabile ziduri ale unei lumi puțin explorate. Înainte de a ajunge la locul de odihnă, am poposit la frumoasa Catedrală cu hramul „Învierea Domnului”, un splendid edificiu construit din blocuri mari de marmură și împodobit cu fresce de aur. Asemenea ctitoriilor sârbești, lăcașul de cult surprinde în iconografia și pictura sa și o serie de scene din istoria națională, dovadă a unei strânse legături între istoria poporului muntenegrean și istoria Bisericii Ortodoxe de pe acele meleaguri.

În dimineața celei de-a V-a zile (vineri, 4 iulie 2025), fremătând parcă de nerăbdare la gândul că în acea zi vom vedea

atât de îndrăgita mare, ne-am îndreptat pe întortocheate și strâmte drumuri de munte spre Ostrog, ctitorie a Sfântului Vasile al Ostrogului (1610-1671). Săpată „acolo unde se avântă vulturii”, în peretele unui uriaș canion, mănăstirea (de călugări) te copleșește prin frumusețea ei. Cu spații mici (paraclisul și mica grotă unde se păstrează racla cu moaștele Sfântului), Ostrogul te copleșește, senzația fiind una aparte. Gândul îți zboară la chiliile athonite, la chinoviile Pecerskăi sau, de ce nu, la a noastră Mănăstire Corbii de Piatră. Peste toate simți șuierul vântului, auzi țipătul acvilelor din înălțimi și vezi frumusețea unei panorame de nedescris. Coborând încet spre litoral, am poposit și în istoricul orașel Cetinje (capitala istorică a Muntenegrului și vechiul centru bisericesc). Aici, într-un parc umbrit de arbori seculari, ni s-a deschis în față imaginea Mănăstirii Cetinje, veche ctitorie de piatră, o veritabilă cetate bisericească. În paraclisul mic, într-o raclă „păzită” cu strășnicie de un monah sârb, odoare de foarte mare preț ne-au fost oferite spre închinare: palma mâinii drepte a Sfântului Înaintemergător Ioan, un fragment al Sfintei Cruci și, într-o absidă laterală, Icoana Maicii Domnului din Philermos (asociată Sfântului Evanghelist Luca). Toate aceste fabuloase mărturii ale istoriei creștinătății au ajuns în „modestul” Cetinje la începutul secolului al XX-lea, odată cu prăbușirea Imperiului Țarist și moartea Familiei Imperiale (în posesia căreia s-au aflat după un lung periplu alături de Cavalerii de Malta). Istoria și spiritualitatea, în cel mai sublim acord, pot fi regăsite, iată, în cele mai ascunse locuri, acest gând însoțindu-ne până pe litoralul muntenegrean, fabulos încununat de Golful Kotor. Această minune naturală a lumii, protejată UNESCO, reprezintă un veritabil fiord mediteranean, cu munți acoperiți de păduri care se „prăvălesc” în apele limpezi și albastre ale Adriaticii. Țărnuț dantelat, care oferă odihnitore golfuri, este punctat de așezări cochete, pline de leandri și bougainvillea (floarea de hârtie) de un ciclamen intens. Este, fără doar și poate, o minune a naturii, un loc care ne-a vestit celor prezenți proximitatea dantelăriei stâncoasă a țărnuțului dalmat.

După-masă, când soarele se reflecta în valurile Mediteranei și sute de ambarcațiuni tăiau albe poteci înspumate, am poposit în Dubrovnik, perla Adriaticii, un oraș de o frumusețe renașcentistă. Pierduți pe albele alei de marmură, șlefuite de pașii milioanei de turiști până la crearea senzației de „ud”, pelerinii clujeni au vizitat principalele biserici și locuri de promenadă, furnicarul celor aflați în vacanță, gelateriile care te îmbiau la o răcoroasă înghețată sau pescărușii care-și țineau concertul smulgând tuturor promisiunea unei revederi cât mai rapide a acestui oraș cu aer italian. Seara, trecând o a treia frontieră, am poposit în Neum, stațiunea de litoral a Bosniei și Herțegovinei, la timp pentru a privi apusul soarelui și a ne bucura de sunetul cicadelor.

Treziți de briza mării, în cea de-a VI-a zi a pelerinajului (sâmbătă, 5 iulie 2025), înainte de a ne întoarce în fermecătoarea Croație, ne-am îndreptat spre sanctuarul marian de la Međugorje, un loc important de pelerinaj pentru catolicii din întreaga lume. Locul, animat de pelerini veniți de peste tot, inclusiv din România, este un bastion de rezistență creștină într-o țară majoritar musulmană, comunitățile (după cruntele și sângeroasele lupte din urmă cu aproape trei decenii) încercând să conviețuiască pașnic, într-o Europă care pune accentul pe „unitate în diversitate”. Amiaza ne-a prins în Split, în acest magnific oraș al Croației. Port important, Splitul are o istorie multi-milenară, grecii, romanii și venețienii fiind cei care au lăsat, până astăzi, o amprentă arhitectonică de neconfundat. În fapt, când vorbești despre Split (anticul Spalatum), trebuie să te referi și la incredibilul palat al lui Dioclețian (284-305), marele dar și neîndurătorul (pentru creștini) împărat. Acest edificiu, care se păstrează în condiții excelente, a fost încreștinat în veacurile care i-au urmat, mausoleul imperial, locul de veci al prigonitorului și „creatorului” de martiri, devenind o importantă biserică creștină: Catedrala Sfântul Domnius. Pelerinii clujeni au vizitat baptisteriul, Catedrala și catacombele, loc al întemnițării celor care erau „adeptii și ucenicii Galileanului”. După o binevenită plimbare pe splendida faleză, ne-am continuat drumul spre Zadar, un alt oraș maritim al Croației, loc în care, la ceas de seară, am cutreierat străduțele anima-

te, cochete, pavate cu aceeași marmură albă, expresie a unui oraș medieval care te duce cu gândul la Verona, Parma sau Pisa. E o altă formă de materializare și trăire a unui dicton care-i animă pe cei ce locuiesc în acel spațiu al „Mare Nostrum”: „La vita è bella”.

Duminică, 6 iulie 2025, în cea de-a VII-a zi a pelerinajului, ne-am îndreptat spre biserica sârbă „Sfântul Ilie”, acolo unde, în pofida căldurii intense, am asistat la Sfânta Liturghie. Cântul stranei a fost tulburat doar de strigătele pescărușilor, dangătul clopotelor răsfărâgându-se în fațadele albe, cu obloane verzi, ale vechilor clădiri din Zadar. Nu puteam să ne despărțim de acest splendid orașel (care a dat naștere glumei că „nu a fost în Zadar că am venit în Zadar”) fără a trece și pragul Catedralei Sfânta Anastasia, loc în care se găsește racla cu moaștele Sfintei Mari Mucenițe Anastasia Romana, fecioara care a suferit sacrificiul suprem din dragoste față de Hristos.

Cu greu, date fiind emoțiile ultimelor zile, ne-am despărțit de litoralul dalmat, un loc care ne poftea parcă să mai zăbovim, tolăniți la soare și visători la frumusețile lumii acesteia. Dar, după cum spuneam, pelerinului îi șade bine cu drumul. Așadar, lăsând în urmă golfurile și valorile mării, ne-am îndreptat spre Zagreb, capitala Croației, ultimul punct din traseul urmat în această minunată țară.

Dimineața zilei de luni, 7 iulie 2025, a stat sub amenințarea norilor plumburii de furtună. Mânați de dorința de a nu ne lăsa mângâiați pe fețe de picăturile de ploaie (atât de dorită însă în arșița verii), am poposit la Catedrala sârbă „Schimbarea la Față”.

Aici, ca o fericită întâmplare, pelerinii clujeni au fost întâmpinați cu multă bucurie de către Înaltpreasfințitul Kirilo Bojović, mitropolit de Buenos Aires și America de Sud, cel care din 2023 (an în care chiriarchul locului, Mitropolitul Porfirije, a fost ales ca nou Patriarh al Bisericii Ortodoxe Sârbe) administrează Mitropolia de Zagreb și Ljubljana. Ierarhul sârb s-a

arătat încântat de traseul pelerinajului și, înainte de a oferi mici daruri și binecuvântări celor prezenți, le-a pus la inimă o serie de cuvinte de învățătură. După un tur, la pas, al frumosului centru vechi, ne-am îmbarcat spre ultima mare destinație a pelerinajului nostru: Budapesta.

Marea capitală de pe Dunăre ne-a întâmpinat, ca de fiecare dată, cu magnifica sa arhitectură, patrimoniul material și cultural al orașului rivalizând cu oricare dintre marile metropole apusene. De la splendida Catedrală „Sfântul Ștefan”, unul dintre simbolurile Budapestei, continuând cu clădirea Operei, cu cartierul evreiesc, Curțile Gojdu sau Parlamentul maghiar, plimbarea de seară ne-a reamintit de fascinația, frica și acel nedescifrat magnetism pe care orașul l-a exercitat asupra românilor transilvăneni. De aici ne-au venit tristeți, neajunsuri și dispreț, dar tot aici s-au călit elitele românești, bărbații de stat care aveau să realizeze Marea Unire.

În ultima zi a acestui pelerinaj, marți, 8 iulie 2025, emoțiile au început să crească pe măsură ce frontiera maghiaro-română se apropia, bucuria revederii cu cei dragi părând că șterge, ca un burete, oboseala miilor de kilometri parcurși. Înainte de a intra în țară la Carei, acest loc care ne amintește de eliberarea ultimei brazde de pământ românesc în cel de-al Doilea Război Mondial, am poposit și la Mănăstirea Máriapócs, acolo unde, cu familiarele tușe ale picturii bisericești transilvănene, icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului ne-a privit cu drag, rugăciunile de mulțumire fiind înălțate de către toți cei prezenți.

Și a venit și clipa reîntoarcerii la Cluj-Napoca. Un ceas al despărțirii temporare de familia extinsă a pelerinilor, o familie care a găsit în Pr. Cons. Cornel Coprean același părinte cald și empatic. Cu toții i-am mulțumit și am înțeles că, la final, acest periplu prin țările Balcanilor de Vest a fost nu doar o excursie, în locuri răvășitor de frumoase, dar, în egală măsură, a constituit o întoarcere în timp, o incursiune în civilizațiile atât de diverse, un contact cu lumi similare sau diferite, o întâlnire cu sfinții care, asemenea spațiului românesc, L-au mărturisit pe Hristos în cele mai dificile vremuri. Da, există sfințenie în Balcani, e doar datorită (plăcută și necesară) noastră de a-i căuta și la sud de Dunăre. Amintirile, rugăciunile și prietenii sunt cele care definesc, la final, această călătorie. Dăm slavă lui Dumnezeu pentru toate!

Corul Colegiului Ortodox din Cluj, în Serbia

Pr. conf. univ. Petru Stanciu

Ln perioada 8-12 iunie a avut loc Festivalul Internațional de Muzică Religioasă - EDICT, la Niș și Belgrad, în Serbia. Corul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca a primit invitația de a participa la acest prestigios eveniment prin Asociația Coral-Instrumentală „Filarmonia” din Alba Iulia, condusă de Preot Profesor Universitar Doctor Domin Adam.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei și cu aprobarea Direcțiunii Colegiului, formația noastră corală a făcut deplasarea în Serbia pentru a participa în premieră absolută la o asemenea manifestare. Este cunoscut faptul că, de mai bine de trei decenii, Corul Seminarului, și mai târziu al Colegiului - prin schimbarea de titlatură -, format și dirijat de preot profesor Petru Stanciu, a participat la evenimente de ordinul sutelor de reprezentații, atât în țară cât și în străinătate.

Palmaresul bogat al corului, constând în nenumărate premii, diplome și distincții pe plan național și internațional, prezențe în cadrul unor emisiuni de radio și televiziune; înregistrarea de albume - casete și CD-uri, vorbește de la sine despre prestația acestei formații corale, în pofida faptului că membrii ei se schimbă anual. Consemnările din mass-media din țară și din străinătate constituie tot atâtea dovezi în favoarea celor afirmate. Poate calitatea care transpore la o primă vedere sau auzire este consecvența formației corale în ceea ce privește exprimarea.

Intuim că acestea au fost câteva repere pentru care Corul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca a avut parte de o asemenea onoare.

Înainte de a prezenta evoluția și prestația corului nostru se impune a zăbovi puțin asupra acestui prestigios festival care așază Serbia și Biserica Ortodoxă de aici pe harta culturală și spirituală a lumii.

Festivalul poartă denumirea „MUZICKY EDICT” (MUZICAL EDICT), are loc la Niș, dar se extinde și la Belgrad. Manifestarea este legată de Edictul Sfântului Constantin cel Mare din anul 313, de la Milano (Mediolan).

Legătura dintre acest Festival, Edictul de libertate, adresat în mod special creștinilor, „ut denuo sint christiani et conventicula eorum” (să existe din nou creștini și să țină adunările lor), și Sfântul Constantin cel Mare constă în faptul că sfântul s-a născut la Niș. În acest sens există un muzeu, dar s-au descoperit relativ recent și ruinele unei reședințe a împăratului, unde s-a amenajat un sit arheologic pentru vizitatori.

Coroborând toate aceste aspecte, s-a plămădit ideea unui festival internațional de muzică religioasă. Dacă libertatea îi privea pe toți creștinii, constatăm că anul acesta au participat coruri de pe trei continente: Europa, Asia și America. Manifestarea a avut loc în cadrul Săptămânii Duhovnicești, cu binecuvântarea ierarhului locului, Înaltpreasfințitul Părinte Arsenie, Arhiepiscop și Mitropolit de Niș, iar la Belgrad cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Porfirie, Patriarhul Serbiei. De asemenea, echipa de organizare a avut în componență un Consiliu, Biserica Ortodoxă din Niș, la care se adaugă Asociația Culturală „Branko”, care a patronat de altfel întregul festival.

Evenimentul a fost transmis în direct de Televiziunea Națională a Serbiei și apoi postat pe internet.

Cele patru zile ale festivalului s-au desfășurat în orașul Niș, iar ultima zi, ca o încununare a manifestării, a avut loc în capitala Serbiei, Belgrad.

În prima zi a festivalului au debutat patru formații corale, dintre care două din Serbia (Corul de Tineri „BRANKO” din Niș și Corul Academic „Colegium Musicum” din Belgrad), iar celelalte două au reprezentat Elveția (corul

fiind din Zürich) și Rusia (soliștii aparținând comunității ortodoxe din Sankt Petersburg).

Reținem pentru această primă zi intonarea imnului arhieresc pentru IPS Arsenie, Arhiepiscop și Mitropolit al Nișului, precum și imnul festivalului, interpretate de către Corul de Tineret „BRANKO” sub bagheta dirijorală a doamnei prof. Iovana Mikici. Interesantă este configurația acestui cor alcătuit din copii și adolescenți, realizând împreună o partitură mixtă. De asemenea, menționăm prestația de excepție a corului din Belgrad, dirijat de Dr. Dragana Iovanovici, care s-a prezentat cu un cor „a capella”, pe voci egale feminine și care, pe lângă repertoriu clasic, în armonie modală, a prezentat o „cratimă” cu solist - solistul fiind dirijorul -, o monodie de mare rafinament cu acompaniament coral, cu alternări în care tema este preluată de cor. Celelalte abordări corale au adus în atenție și muzica de factură occidentală, într-o foarte bună interpretare bazată pe o tehnică vocală impecabilă.

Corul mixt din Elveția (Zürich), de mici dimensiuni, dirijat de prof. Olivera Seculici Baraș a încântat cu repertoriul propus, din care menționăm „Sviati Boje” (Sfinte Dumnezeule) și „Oce naș „(Tatăl nostru), religiozitatea profundă fiind exprimată prin omogenitatea vocilor și prin nuanțele perfect interpretate, de la *pianissimo possibile* până la un *mezzo forte*, bine controlat și timbrat.

Doi bași profunzi, acompaniați de un pianist au prezentat chintesența ortodoxiei rusești în cadrul acestui festival.

În cea de a doua zi a festivalului au evoluat trei formații corale de mari și mici dimensiuni din Niș: Corul Academic de Cameră pe voci egale, feminine, dirijat de prof. Ivana Milovici, Cvartetul „Forte”, bărbătesc și Corul „Educantus”, dirijat de prof. Mila Kujici. În continuarea acestor ansambluri au încântat Corul bisericesc „Sfântul Ilie” din America, dirijat de George Miloș, și Corul „Varslavia” din Varșovia, Polonia, dirijat de prof. Miloș Donici.

Martți, 10 iunie, cea de a treia zi a manifestării avea să aducă prin alternanță un cor de copii din Pancevo, dirijat de doamna Borianna Strașmeșterov, și Corul Psaltic „Tronos”, al Catedralei Patriarhale din București, condus de Arhid. Mihai Bucă. Seara acestei zile s-a încheiat cu prestația Corului mixt din Scopje, Macedonia, dirijat de Andrei Naum, și recitalul monodic al Ribalei Wehbe din Beirut, Liban.

Cea de-a patra seară și ultima de la Niș a debutat cu intonarea imnului arhieresc de către Corul Colegiului Ortodox din Cluj-Napoca la intrarea IPS Mitropolit Arsenie. Un film documentar, în formatul unui spot publicitar cu trimitere la istoricul festivalului și la participanții edițiilor trecute a prefațat prestația corului nostru, coordonat de preot prof. Petru Stanciu și dirijat la festival de Antonios Pavel Adam, masterand la secția Dirijat academic de la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”, din Cluj-Napoca, dar și practicant la instituția noastră.

Formațiile corale care au urmat corului nostru au fost: Corul „Branko” din Pescovaș - Serbia, dirijat de prof. M. Ţvetcovic; Corul de Cameră din Erevan - Armenia, cu două componente, Grup coral bărbătesc și corul propriu-zis, dirijat de prof. Cristina Vosganian.

Încununarea serii și a componentei festivalului de la Niș s-a încheiat cu prestația de excepție a Corului „BRANKO”, gazda festivalului, dirijat de doamna prof. Sara Ţiņțarevici, directorul și sufletul acestui minunat festival.

Am fost bucușoși să ascultăm fragmente din Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur: „Ectenia mare”, „Veniți să ne închinăm”, „Sfinte Dumnezeule” și „Lăudați pe Domnul”, în scriitura compozitorului Pavel Grigorievici Cesnokov (1877-1944), avându-i ca interpreți-soliști pe Părintele Protoioreu Goran Filipovici și pe domnul Radivoi Spasoievici, tenor. De același compozitor am auzit și fragmente din imnul „Primește rugăciunea mea” (Da ispravitsia molitva moi), având ca solist pe talentata Milița Rakici, soprana.

Generozitatea doamnei Sara Ţiņțarevici a adus în fața corului doi tineri în calitate de dirijori: pe Mila Pujici, pentru imnul „Kirie eleison”, cu solist, de aceeași excepție menționată mai sus, în persoana Ninei Ţiņțarevici, și pe X. Iacob Milutinovici, pentru piesele „Hvalite Gospoda e neres” („Lăudați pe Domnul...”) de P.G. Cesnokov și „Tebe Boga hvalim” („Te Deum Laudamus”), compozitor Ștefan Stoianovici Mocranvaș (1856-1914).

În data de 12 iunie, Corul Colegiului nostru s-a deplasat de la Niș la Belgrad pentru a susține ultimul recital coral religios, alături de Corul de Tineret „Branko” din Niș, Corul de Cameră din Erevan și de interpreta de muzică psaltică-orientală Ribale Wehbe din Beirut.

Așa cum s-a procedat și la Niș, corul nostru, dirijat de subsemnatul, a interpretat imnul arhieresc pentru episcopul vicar patriarhal delegat de Părintele Patriarh Porfirie pentru a binecuvânta evenimentul.

Repertoriul pe care l-am gândit a fi reprezentativ pentru formația noastră, a avut la bază o monodie bizantină omofonă, „Vrednică ești”, compusă în plagalul glasului I, de Macarie Ieromonahul (1750-1836), o lucrare religioasă din repertoriul internațional, interpretată atât în limba compozitorului (germană), cât și în limba română,

„Hoch tut euch auf” („Deschideți mari ale cerului porți”), stihuri alese din Psalmul 23, de Christoph Willibald Gluck (1714-1787), și două piese din repertoriul coral românesc, „Eu sunt Învieirea”, de Ionel Ghe. Brătianu (1885-1921), „Heruvic” și „Ca pe Împăratul”, în glas VII, de Nicu Moldoveanu.

Festivalul Internațional de Muzică Religioasă din Serbia, ajuns la cea de-a IX-a ediție ne determină a exprima câteva concluzii sub formă de remarci, observații și aprecieri.

Muzica bisericească ortodoxă, din punct de vedere geografic, a fost reprezentată la nivelul a trei continente: Europa, Asia și America;

Ca formă de reprezentare s-a avut în vedere categoriile de vârstă - copii, elevi, studenți, persoane mature consacrate

profesional, încadrate în formații de gen;

Pregătirea muzicală a participanților a fost una de excepție; membrii formațiilor fiind pregătiți în unități de specialitate (școli, colegii, academii de muzică și teologice), dar și constituite în formații de profil organizate la nivel de asociații, fundații și filarmonici, iar numitorul comun al tuturor este că își desfășoară activitatea în cadrul eclezial ortodox;

Ca formă de interpretare, s-a putut observa patrimoniul muzical bisericesc inestimabil al Ortodoxiei, exprimat prin monodia bizantină în notație neumatică, dar și uniformizată și cântarea corală armonic - polifonică, de către formații de mici și mari dimensiuni: pe voci egale: copii, fete, băieți, bărbați și femei; cvartet, coruri „a capella” și coruri mixte de dimensiuni mari, peste 60 de persoane;

Monodia a fost exprimată fie de un singur solist psalt orient-bizantin (de ex. Ribale Wehbe), fie de soliști din cadrul ansamblului (de ex. „Cratima”, interpretată de Dragana Iovanovici - Corul Academic „Colegium Musicum” din Belgrad sau de Arhid. Mihai Bucă - „Aliluia” de la „Binecuvântările Învierii”, glas V), fie de întreaga formație (cum ar fi de exemplu Corul „Tronos” al Patriarhiei Române sau de „Grupul bărbătesc” din Armenia);

În cadrul formațiilor armonice polifonice, soliștii cunosc o inedită varietate: de la dirijorii soliști (de ex. George Miloș, tenor, S.U.A.); soliști din cadrul ansamblului (solo bas, la piesa „Pocainscka Molitva” - Corul „Varslavia” - Polonia, solo tenor, la troparul „Binecuvântat ești Hristoase...”; până la Părintele Protoiereu Goran Filipovici - bariton, și domnul Radivoi Spasoievici - tenor, pentru intervenția din cadrul „Cântărilor Sfintei Liturghii”. Aceștia li se adaugă și alte intervenții solistice care au fost menționate mai sus.

În ceea ce privește repertoriul, am constatat că fiecare formație corală participantă la festival s-a prezentat cu specificul ortodox al țării sale. Majoritatea formațiilor corale sunt tributare tradiției slave, atât în ceea ce privește limba cât și muzica bisericească pe care o exprimă. În paranteză fie spus, dacă nu aș fi putut apela la cunoștințele de limbă chirilică, nu aș fi putut elabora acest material, întrucât doar prezentarea corurilor s-a făcut și în limba engleză, în rest toată scrierea referitoare la formații, interpreți și repertoriu a fost în limba sârbă. Am putut observa cuvintele, termenii liturgici, muzical-bisericești, dar și alte cuvinte uzuale care se regăsesc în limba română. Dacă ar fi să mă refer în acest sens la discursul de final al doamnei director și dirijor Sara Țințarevici, ar fi suficient să citez începutul: „Dragi prieteni [...], notă cu notă, trudă cu trudă, molitvă cu molitvă...”, ca să remarcăm cuvintele identice din limba română. Sigur, nu este foarte surprinzător acest aspect, având în vedere faptul că limba slavonă pentru noi, românii, a fost limba oficială atât în Biserică, cât și în administrație multe secole.

Revenind la repertoriul abordat, am sesizat cu ușurință că poezia imnografică a bisericii a fost valorificată din plin: trisaghioane, heruvice, chinonice, tropare, condace, stihiri, polielee specifice praznicelor împărătești, precum și sărbătorilor sfinților, din cadrul slujbelor Vecerniei, Utreniei, Te Deumului și Sfintei Liturghii, precum și texte din psalmi s-au regăsit în repertoriile participanților. Aceste imne au fost valorificate de compozitori renumiți și în cadrul concertelor religioase.

Prezentăm câteva nume de compozitori într-o ordine aleatorie: Ieromonahul Macarie (1750-1836), Dimitri Bortneanski (1751-1825), Pavel Grigorievici Cesnokov (1877-1944), Stefan Stoianovici Mocrabaț (1856-1914), Piotr Ilici Ceikovski (1840-1893), Iosif Marinkovski (1851-1931), Alexandr Arhangheleski (1846-1924), Feodor Feodorovici Makarov (1756-1821), Serghei Rahmaninov (1873-1943), Todor Stakobițki (1909-2004), Makar Jekmalaian (1856-1905), Ch. W. Gluck (1717-1787), Ionel Ghe. Brătianu (1885-1921), Nicu Moldoveanu (n. 1940), Nikolai Kedrov (1871-1940), Marko Taicevici (1900-1984), Irina Denisova (n. 1957), Komitas Soghomon (1869-1935), Așot Kaspian (n. 1957), David Aldjian (n. 1962) Ilia II, patriarh gruzin (n. 1933) ș.a.

Observând numărul mare de compozitori și gândindu-ne la reputația lor, am constatat un înalt grad de profesionalism din partea formațiilor și soliștilor

participanți: tehnica vocală impecabilă, justețea și timbrarea nuanțelor, particularizarea unor termeni (Liturghia Armeană), ruperile de ritm, într-un cuvânt o interpretare duhovnicească; dar am identificat în același timp și maniera de compoziție, pe alocuri îndrăzneță și ușor asemănătoare cu cea din occident.

Numitorul comun al muzicii ortodoxe constă în interiorizare, exprimată prin nuanțe mici și prin controlarea celor mari. O unitate de credință prin diversitatea prin care respiră Ortodoxia în fiecare țară, ca mod de manifestare liturgic-muzicală a fost ocazia acestei întâlniri de excepție.

Am constatat odată în plus că nu ar fi bine să cântăm într-un singur fel și că bucuria comuniunii constă în ceea ce avem de oferit fiecare în parte celuilalt și toți împreună lui Dumnezeu și că această diversitate este bogăție spirituală, patrimoniul unui neam.

Am identificat interpretări de mare rafinament și am exclamat: „numai Corul Madrigal condus de Marin Constantin a mai cântat atât de bine!”.

Am ascultat-o pe Ribale Webhe din Beirut cu câtă ușurință și naturalețe interpretează ceea ce este specific părții de lume de unde vine și țării ei și cât este de convingătoare, fără prea mult efort! Și am gândit cu voce tare: „cât de mult ne străduim noi ca să-i imităm pe alții și cât de mult se aude nefirescul!?”. Vorbim despre românirea cântărilor bisericești de după anul 1700, de la Filothei (1713), și cântăm tot ca alții... Muzica noastră bisericească ar trebui cântată cu naturalețea rapsodului; pentru aceea unii interpreți de muzică populară au considerat că s-ar potrivi ce cântă ei și la biserică. Adevărul este că s-ar potrivi cum cântă, Nu ceea ce cântă! Lucrul acesta nu-l înțeleg cei care ar trebui; de vreme ce nu ne-a mai rămas decât să facem spectacole de „cântece populare religioase”, nu cântări, în biserici!

Suntem profund recunoscători organizatorilor pentru invitație și ospitalitate, tradusă în dragoste jertfelnică, precum și Părintelui prof. Adam Domin de la Alba Iulia pentru darul făcut nouă și tinerilor teologi seminariști, de a ne putea deplasa la Festivalul din Serbia.

Patronul spiritual al întrunirii muzicale bisericești ortodoxe, Sfântul Împărat Constantin cel Mare, și-a chemat supușii și cu această ocazie; de această dată nu la Milano sau la Constantinopol, ci în cetatea sa natală, pentru ca fiecare să-și manifeste bucuria credinței prin cântare, să glăsuiească nu numai în limba oficială a imperiului pe care l-a condus, ci în limba fiecărui neam, prin limbajul comun: muzica. Avem convingerea că ne-a cunoscut evlavie pentru el și pentru Sfânta Elena Împărăteasa, mama sa, altfel nu ne-am putea explica, tocmai noi, invitația la ospățul său duhovnicesc, ca răsplată.

Nevoia de singurătate

PS Benedict

Episcopul Sălajului

Există o nevoie a omului de a se vedea înconjurat de oameni, de a fi parte dintr-o comunitate, de a fi membru activ al unui grup social. Acest simțământ îl face să se simtă bine, să se facă util, să își identifice un loc și un rost personal. Mai mult, nu de puține ori, poziția unui om în spațiul social este condiționată sau chiar determinată tocmai de numărul, dar și de calitatea celor care îl înconjoară. O companie selectă îl motivează, îl avantajează, ba chiar îl recomandă. Pe aceeași linie, însă în termeni negativi, tot mai mult se vorbește despre dependența de auditoriu. Aceasta, la început se arată ca o exigență firească ce condiționează starea de bine a omului, însă destul de repede se poate dezvolta într-un cerc vicios care limitează bucuria și împlinirea cuiva la o cifră sau la un ranking al celor cu care ne înconjurăm.

Ceea ce este și mai complicat, într-un asemenea cadru, până și relaționarea firească, necesară și plăcută cu cei din jur poate să primească motivații false. Mai exact, apropierea de ceilalți să se facă nu pentru simpla lor prezență plăcută sau pentru o colaborare normală, ci pentru a ne oferi doza de oxitocină necesară stării de bine. Doar că oricât de bine ne-ar fi la un moment dat datorită prezenței acestora, mulți și/ sau de bună calitate, nevoia noastră de a primi mai mult se va resimți într-un ritm galopant și, în cele din urmă, obositor. Oricât de însoțit și înconjurat de oameni ar dori să fie cineva, la un moment dat va atinge o stare de saturație și va ajunge la înțelegerea că nu un astfel de context îi va oferi împlinirea și bucuria cotidiană.

Sfântul Isaac Sirul, într-un nou episod, ne atenționează cu o precizie fină și într-o înțelegere clară: „Fii prieten cu toți oamenii, dar fii singur în cugetul tău”. Această sentință aduce nu doar limpezime, ci și foarte mult echilibru între posibile poziții exclusiviste, între atitudini extreme, între polarizări nefolositoare. În sensul în care, mai întâi sugerează un comportament social adecvat - să fii apropiat de ceilalți, ba chiar plăcut pentru ei din ipostaza de prieten, dar să nu îți legi starea de bine de prezența acestora, să trasezi niște limite, să cultivi o stare lăuntrică „singuratică”, care să îți ofere stabilitate și personalitate. Granițele nu se văd neapărat în afară, ci mai ales înăuntru, la nivel de perspectivă. Se regăsește aici o situație paradoxală, de altfel specifică vieții spirituale - apropierea de ceilalți, dar această apropiere este garantată de o anumită depărtare interioară, care îți asigură o poziție corectă, dar și o anumită „igienă emoțională”, care te lasă neatins de contactul nemijlocit intens și de durată cu cei din jur. Într-un fel, înțelegem din această exprimare, posibilitatea unei relații sănătoase cu ceilalți numai în măsura în care cineva reușește să întrupeze omul lăuntric într-o stare „singurătățită” sau de castitate lăuntrică, întreaga-cugetare, păstrându-se autentic și bine dozat în fața celorlalți, în fața sa, dar, mai ales, în fața lui Dumnezeu. Starea de „însingurare lăuntrică” oferă caracterul obiectiv și măsurat oricărei relaționări exterioare.

Și mai exact, într-o altă maximă, Sfântul Isaac dezvoltă ideea mai departe. Acesta afirmă: „Oriunde te-ai afla, fii singuratic în cunoștința ta, singur și străin în inimă, neamestecându-te cu nimeni”. Se vede în primul rând din acest al doilea text că autorul filocalic insistă pe nevoia de a păstra unitatea lăuntrică, pe modelul cel singur-cel unul în fața Celui singur-Celui Unul, în limba siriacă „ihidaya”, termen care exprimă vocația monahală dincolo de un context specific, cu prelungire în viața spirituală, în sens general. „Singuratic” în cunoștință trimite cu gândul la o anumită stare de prezență duhovnicească totală, care îl ferește pe omul duhovnicesc de orice amestec mincinos cu ceilalți și cu cele ale lumii, o stare de „străinătate” resimțită la nivelul inimii, ca centru al vieții spirituale, care îi oferă contextul necesar pentru o raportare corectă în relația cu cei din jur. Monahismul nu este o condiție umană asociată doar celor care au ales această cale în sens exclusiv, ci, mai degrabă, exprimă o vocație universală, prin care cineva devine el însuși între cele pe care Domnul i le pregătește. Acest lucru înseamnă să fii deodată întreg cu tine însuși, condiție primordială, pentru a fi în felul acesta cu celălalt. Se identifică aici un primat al iubirii de sine sănătoasă, pentru ca cineva să poată să îl iubească pe celălalt, potrivit poruncii, ca pe sine însuși.

Această adâncire în sine și, deopotrivă, retragere, argumentează simțământul paradoxal de care Sfântul Isaac amintea în prima sentință - a fi prieten cu toți și totuși singur în inima sa. Acest lucru nu din motive egoiste, ci din dorința de a construi corect o relație bazată pe omul deplin, unificat lăuntric. O astfel de raportare îl așază drept și în fața lui Dumnezeu. Ne amintim aici de cuvântul lui Avva Alonie din Pateric care pare să ducă mai departe viziunea Sfântului Isaac, de data aceasta cu raportare la Dumnezeu: „Dacă omul nu va spune în inima sa - numai eu și Dumnezeu suntem pe lume nu-și va găsi liniștea”. Minte și inima păstrează atașamente care îl amestecă pe om cu cele ale lumii. Pentru întâlnirea cu Dumnezeu se cere să sacrifici ceea ce te desparte sau te îndepărtează de El, tot ceea ce Îl substituie. Renunțând la cele din afară cineva se ferește de orice sciziune interioară și stabilește limpede o ierarhie a valorilor. În această ipostază de singur cu Dumnezeu, omul se reazăză în forma originară dintru început și reușește, în consecință, să cuprindă o lume întreagă, față de care se raportează drept, o poartă deodată cu sine și în lăuntru său. Singur cu sine, singur cu Dumnezeu, se arată nedespărțit de întreaga lume, dar neamestecat cu aceasta. Starea sa se transformă într-o rugăciune pentru întreaga lume pentru care cere mila dumnezeiască.

Termenul pe care l-am folosit în titlu este cel de singurătate. Suscită interes, mai ales pentru că denuștește o stare foarte comună pentru omul contemporan. Doar că în acest caz acesta primește conotații pozitive. Omul duhovnicesc are nevoie de un anumit timp de singurătate, de o retragere simbolică, aflându-se în mijlocul lumii, dar și din această lume în care el trăiește. Împreună cu ceilalți și totuși separat în cugetul său lăuntric, este paradoxul pe care spusele sale îl exprimă. Iar, mai departe, această retragere presupune o luptă lăuntrică de unificare, având conștiința că Cel pe care Îl slujim „merită” exclusivitate, ceea ce înseamnă a fi singuratic în conștiința personală, străin de toți și de toate. Efectul este comuniunea cu Dumnezeu care ne așază în legătură cu întreaga umanitate, de la început și până la sfârșit, argumentând o „vocație monahală universală”. Singuri, așadar, nu din egoism, ci pentru Domnul, iar, în felul acesta, privirea noastră se întoarce limpede și cu dragoste către cei din proximitatea noastră.

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziane”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

August 2025

1 august

Pe platoul de instrucție din incinta Școlii de poliție „Septimiu Mureșan” din Cluj-Napoca, participă la momentul solemn al depunerii jurământului de credință față de țară, de către elevii Promoției iulie 2025 – iulie 2026. Rostește rugăciunea de sacralizare a jurământului militar și un cuvânt duhovnicesc.

În localitatea Mărișel, protopopiatul Huedin, îi vizitează pe tinerii aflați în tabăra de vară organizată de Sectorul de tineret din cadrul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la programul artistic organizat cu acest prilej.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

2 august

În localitatea Năoiu, protopopiatul Cluj, oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru sachelar pe părintele paroh Bogdan Ioan Zubașcu. Domnului Iancu Marcel Mocean, primarul comunei Cămărașu, îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În filia Săvădisla, a parohiei Vălișoara, protopopiatul Cluj, săvârșește Paraclisul Maicii Domnului, sfințește cele două noi clopote achiziționate, precum și Crucea ce va fi așezată pe turla bisericii. Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă „Diploma de aleasă cinstită” părintelui paroh Mihai Paul Ranta. Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă domnilor Laurențiu Ban și Sergiu Codori.

3 august

Săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama Paraclisului Seminarului Teologic, pe diaconul Ionuț Zaharie Arieșan.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Gabriel Vasile Bindea, de la parohia Iara, protopopiatul Turda.

4 august

În ajunul hramului, pe altarul de vară al Mănăstirii „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” de la Piatra Craiului, protopopiatul Huedin, slujește Vecernia Mare cu Litie, rostește un cuvânt de învățătură și asistă la slujba Utreniei.

5 August (Sfântul Ioan Iacob Hozevitul)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Piatra Craiului, slujește Sfânta Liturghie și

rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Flaviu Cristian Teglaş.

La ceas de seară, în biserica din Sălișca, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Vlad Cristian Todoran), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită la Mănăstirea „Buna Vestire” de la Cormaia, protopopiatul Năsăud. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

6 August (Schimbarea la Față a Domnului Hristos)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Ilva Mare, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Ciceu Cristești, pe diaconul Flaviu Cristian Teglaş.

La Mănăstirea Neamț, județul Neamț, se întâlnește cu Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.

7 august

În sobor de arhieriei, sub protia Înaltpreasfințitului Părinte Teofan al Moldovei și Bucovinei, pe o scenă special amenajată în curtea Mănăstirii Sihăstria, județul Neamț, slujește la Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Asistă la momentul festiv al Proclamației locale a Sfinților Paisie Olaru și Cleopa Ilie.

cele de-a XV-a ediție a Festivalului „Flori de Speranță”, organizat de Centrul Educațional „Raluca” pentru copiii cu Sindromul „Down”, rostește un cuvânt de binecuvântare.

În capela mortuară din localitatea Vetis, județul Satu-Mare, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul Mărioara, mama arhimandritului Simeon Pinteș, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În localitatea Piatra, protopopiatul Năsăud, oficiază slujba de sfințire a noii Capele Mortuare și Paraclisul Maicii Domnului. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru sachelar pe părintele paroh Laurențiu-Vlad Irimuș.

10 august

Pe altarul de vară din curtea bisericii din Viile Tecii, protopopiatul Bistrița, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe teologul Alexandru Popa. Hirotesește întru sachelar pe părintele paroh Dumitru Burduhos. Domnului Florin Oltean, primarul comunei Teaca, precum și domnului viceprimar Horațiu Sorin Nacu, le conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Domnului Simion Dreșcan îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă domnului Iusti Munteanu.

Săvârșește slujba de binecuvântare a amplerelor lucrări realizate la casa parohială din Viile Tecii. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Dragoș Stroian de la postul de radio „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

11 august

Se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele părinților și bunicii din satul natal Oarța de Sus, județul Maramureș. Oficiază o scurtă slujbă funebră.

În biserica din Oarța de Sus, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Împlinește tradiționalul ritual al întreitii înconjurării a bisericii. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bufta, protopopul Dejului.

12 august

La ceas de seară, oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare

a Paraclisului provizoriu al nou înființatei parohii Jucu de Mijloc II. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru sachelar pe părintele paroh Liviu Adrian Barz. Acordă domnului Valentin-Dorel Pojar, primarul comunei Jucu, distincția arhiepiscopală „Gratulația Anului 2025”.

13 august

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei.

14 august

Împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei al Spaniei și Portugaliei, conduce tradiționala Procesiune de la Gherla spre Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, din ajunul hramului așezământului monahal. În debutul acesteia, în Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Gherla (parohi: Pr. Mircea-Dinu Bidian și Pr. Sorin Botiș), rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt organizatoric, iar la finalul procesiunii, în fața biseriței de lemn din incinta Mănăstirii Nicula, rostește o rugăciune de mulțumire și un cuvânt de binecuvântare.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, în timpul Sfintei Liturghii oficiate în altarul de vară cu prilejul Hramului Mănăstirii Nicula, Adormirea Maicii Domnului, 15 august, 2025.

8 august

Îi vizitează pe tinerii aflați în tabăra de vară organizată de A.S.C.O.R. Cluj în localitatea Rogojel, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Florin Mereu). În biserica parohială asistă la Slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biroul mitropolitan, realizează o emisiune pentru ziarul on-line Cluj 24, cu referire la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, hramul Mănăstirii Nicula, protopopiatul Gherla.

În biserica din Iuriu de Câmpie, protopopiatul Cluj (paroh: Pr. Andrei Lucian Trifan), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

În curtea bisericii din Iuriu de Câmpie, săvârșește slujba de sfințire a Monumentului ridicat în memoria eroului, căzut în al II-lea Război Mondial, Vasile Sabău, fiu al satului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În cimitirul familiei Vanca din Iuriu de Câmpie, oficiază o slujbă funebră la mormântul adormitei întru Domnul Elena, mama părintelui profesor Dumitru Vanca de la Alba-Iulia.

9 august

În sala de festivități a Cinema „Mărăști”, în debutul

La ceas de seară, pe altarul de vară al mănăstirii de la Nicula, împreună cu PS Părinte Timotei, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În noapte, pe altarul de vară al Mănăstirii Nicula, împreună cu ierarhul Spaniei și Portugaliei, slujește Utrenia în cadrul căreia s-a cântat Prohodul Maicii Domnului. La final, împlinește tradiționalul ritual al înconjurării bisericii celei noi, a mănăstirii, cu icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni.

15 August (Adormirea Maicii Domnului)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Nicula, protopopiatul Gherla, împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

16 August (Sfinții Martiri Brâncoveni)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Mărișel, protopopiatul Huedin, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Surduc, protopopiatul Turda, pe diaconul Alexandru Popa.

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Dan Dorian Cismaș, Pr. Radu Onac și Pr. Nicolae Maja), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Ionuț și Oana Luiza Cocan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din Pădureni, protopopiatul Cluj, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Elisabeta Ziana, fiica părintelui paroh Petru-Adrian Ostaș. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

17 august

Oficiază slujba de resfințire a bisericii din Blăjenii de Jos, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe altarul de vară din curtea bisericii din Blăjenii de Jos, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Părintelui paroh Anchidim Fetinca îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru clerici. Părintelui emerit Corneliu Mureșan îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă episcopului bisericii Ioan Drența și domnului Marin Gheorghie Zlavlog. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru mireni domnului Răzvan Bob, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni îl conferă domnului Doru Ciocan. Domnului Vasile Budelecan îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hiroteseste întru duhovnic pe PC Pr. Ionuț-Zaharie Arieșan, duhovnicul Seminarului Teologic și PC Pr. Crăciun-Ioan Lăcătuș, slujitor la paraclisul Centrului social „Sfântul Mare Mucenic Gheorghie” de la Cojocna, protopopiatul Cluj.

18 august

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PC Pr. Eugen-Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

19 august

Pe altarul de vară din proximitatea Mănăstirii „Mihai Vodă” din Turda, la împlinirea a 424 ani de la mutarea în eternitate a voievodului Mihai Viteazu, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul George Liviu-George. Conferă maicii starețe, stavrofora Andreea Zdrobău, Ordinul „Mihai Vodă”. Hiroteseste întru duhovnic pe PC Pr. Flaviu Cristian Teglaș de la parohia Ciceu Cristești, protopopiatul Beclean. Este însoțit de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca.

Szolnok, Ungaria. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

29 August (Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Cormaia, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama paraclisului din incinta Clinicii „Dominic Stanca” din Cluj-Napoca, pe diaconul George Liviu-George. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În capela mortuară din satul natal, Oarța de Sus, județul Maramureș, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul Zaharie Tămășan, fost coleg de școală primară. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În cimitirul din Oarța de Sus, se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele părinților și bunicilor. Oficiază o scurtă slujbă funebă.

30 august

În localitatea Petea, protopopiatul Cluj, săvârșește slujba de Sfințirea a noului altar de vară, cea de Sfințire a noului clopot achiziționat și cea de Sfințire a două noi Troițe amplasate la intrarea în curtea noii biserici. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe altarul de vară din incinta bisericii din Petea, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hiroteseste întru iconom stavrofor pe părintele paroh Vasile Sandu Pugna. Domnului Ioan Huldușan, primarul comunei Palatca, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric, protopopiatul Beclean. Se întâlnește cu

obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din Căianu Mic, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Alexandru Eugen Gherghel), oficiază Taina Sfântului Botez pentru tinerii Sebastian Felician și Alexandra Raluca Bedecan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

31 august

Împreună cu Preasfințitul Părinte Benedict, Episcopul Sălajului, săvârșește slujba de sfințire a noii biserici din cartierul clujean Făget. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii din cartierul Făget, al municipiului Cluj-Napoca, împreună Episcopul Benedict al Sălajului, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă părintelui paroh Petru Călin Cotărlă distincția „Crucea Transilvană”. Domnului Vasile Rus și domnului Vasile Bojan le conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, iar Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnului Ciprian Gheorghie Porumb și domnului Ioan Perde. Domnilor Doru-Vasile Mihai și Călin-Dan Danci le conferă Ordinul „Mihai Vodă”, iar domnului Alin Vădan îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei în timpul Sfintei Liturghii oficiate în sobor în altarul de vară al Mănăstirii Nicula cu prilejul Hramului, Adormirea Maicii Domnului, 15 august, 2025.

În localitatea Hălmășău, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Bogdan Pența), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul Alexandru Hales, bunicul părintelui Alexandru Constantin Ciui, protopopul de Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

20 – 28 august

Face o vizită în Ungaria și Austria. Vizitează obiective religioase și turistice. Miercuri, 20 august, vizitează Sanctuarul Marian de la Mariápócs și Rezervația Naturală „Lacul Tisa” din Ungaria. Joi, 21 august, vizitează biserica ortodoxă și cea catolică din Miskolc, Parcul Național Bükk și Cetatea Eger din localitatea cu același nume, vestită pentru rezistența în asediul din 1552. Vineri, 22 august, vizitează impunătoarea biserică din Esztergom, Ungaria. Sâmbătă, 23 august, vizitează biserica reformată și cea catolică din orașelul Rust, de pe malul Lacului Neusiedler, Austria. Seara, asistă la misa oficiată în biserica catolică din localitate. Duminică, 24 august, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură în Biserica „Învierea Domnului” și „Sfântul Apostol Andrei” din Viena. Conferă părintelui paroh Nicolae Dura Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Vizitează biserica rusă din Viena și Domul „Sfântul Ștefan” din capitala Austriei. La demisol, se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul cardinalului Franz König. Luni, 25 august, vizitează muzeul și biserica vestitei Abații de la Melk, Austria. Marți, 26 august, vizitează mănăstirea cisterciană de la Lilienfeld, Austria. Miercuri, 27 august, vizitează bisericile istorice, catolică și reformată, din Sopron, Ungaria. Joi, 28 august, vizitează bisericile din

Părintele Mircea Dejeu, la 45 de ani de preoție Preotul și omul care sfințește locul

Pr. Iustin Tira

Dictonul românesc arhicunoscut „omul sfințește locul” definește, îndeobște, persoana prin ale cărei prezență și activitate s-a schimbat, în mod radical, fie instituția, fie comunitatea în a cărei slujire și-a pus cu totală dăruire viața și priceperea, timpul și mai ales sufletul. Mulți dintre noi cunoaștem sau am cunoscut astfel de oameni.

Din fericire, au existat și în generațiile de preoți din trecut, și există și în cele de astăzi, astfel de slujitori. Am cunoscut și cunosc slujitori ai Altarului a căror preoție a fost mult mai mult decât ceea ce înseamnă doar exercitarea atribuțiilor clericale ce decurg din statutul preoției și harul primit la hirotonie. Am cunoscut și cunosc și consecințele unei astfel de slujiri. Știu comunități parohiale din cuprinsul Arhiepiscopiei Clujului, modeste ca resurse materiale și sărace în cele duhovnicești, care-și purtau pașii, prin viață și istorie, cu dificultate, uneori chiar la limita supraviețuirii. La un moment dat, vacantându-se parohia, a intervenit mâna lui Dumnezeu care, prin Chiriarhul eparhiei, le-a rânduit preot nou. În doar câțiva ani, fără zgomot și fără acțiuni spectaculoase, dar cu foarte multă jertfă duhovnicească, cu preoție rugătoare și iubitoare, îmbrăcate toate în mantia omeniei, a bunătății și generozității, aceleași comunități parohiale, odinioară modeste, au renăscut miraculos, devenind unități vii, înfloritoare și puternice.

Același parcurs l-au avut și câteva dintre noile unități parohiale, foste filiale, devenite parohii de sine stătătoare, care, deși modeste la început, prin vrednicia preotului paroh, au avut un parcurs mereu ascendent, cu realizări pe care era foarte greu să le anticipa cineva. În această categorie se înscrie și parohia Bucea, din protopopiatul Huedin, județul Cluj, reînființată ca unitate parohială de sine stătătoare abia în anul 1980. Astăzi, inventarul realizărilor din cei 45 de ani de existență este unul impresionant, în toate componentele: bisericesc, cultural, filantropic, social.

Pomeneam mai sus de „mâna lui Dumnezeu” care intervine în viața unor comunități. În cazul parohiei Bucea, cu certitudine că s-a petrecut o astfel de lucrare. Am convingerea că au fost binecuvântarea Celui de Sus alegerea tânărului licențiat în teologie Mircea Dejeu, fiul venerabilului preot Augustin Dejeu, un intelectual de finețe, și a dascăliței Valeria Dejeu, și hirotonirea sa în demnitatea preoțească pe seama nou înființatei parohii Bucea, fostă filie a parohiei Negreni.

Așa se face că, după ce a fost învrednicit de harul preoției, prin punerea mâinilor vrednicului de pomenire Arhiepiscopul Teofil Herineanu, în ziua de Rusalii, în Catedrala Arhiepiscopală din Cluj-Napoca, cu data de 1 iunie 1980 și până astăzi, viața și lucrarea preotului Mircea Dejeu și a distinsei și înțeleptei preotease Mariana se identifică până la contopire cu cea a locuitorilor din Bucea. Spun asta pentru că părintele Mircea nu și-a limitat niciodată activitatea doar la comunitatea ortodoxilor încredințați spre păstorire și nici numai la îndatoririle sale sacerdotale. Aria activității sale a cuprins întreaga comunitate a satului Bucea, indiferent de confesiune sau etnie, cu toate componentele ei: religios, cultural,

medical, filantropic și social. În toate acestea a fost și este prezentă implicarea sa.

Prin ceea ce s-a realizat în el, satul Bucea a devenit un fel de arc de triumf la intrarea în județul Cluj dinspre județul Bihor. Aici te întâmpină, parcă așteptându-te, *biserica parohială „Sfinții Trei Ierarhi”*, o adevărată bijuterie arhitecturală, o Catedrală în miniatură; *Casa de Cultură „Preot Mircea Dejeu”* (cu îndreptățire „botezată” cu numele celui datorită căruia există); *biserica de lemn, monument istoric, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”*, care datează din anul 1791 (restaurată și pusă în valoare de către părintele Mircea, mai întâi în anul 1988, iar apoi în anul 2012); *Monumentul Eroilor* (cum nu sunt nici chiar în multe orașe ale României). La aceste patru principale obiective se adaugă altele, cum ar fi: Muzeul, Biblioteca, și celelalte ctitorii, evidențiate în Monografia localității Bucea. Sigur că între ctitoriile sale strălucește și mânăstirea „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” din *Piatra Craiului-Bucea*, înființată în anul 1995, la propunerea și prin implicarea părintelui Mircea Dejeu și a vrednicilor săi credincioși din Bucea, mobilizați de preotul lor. De menționat că biserița de lemn a fost construită de cei amintiți în doar 3 săptămâni.

Am fost prezent și am slujit în parohia Bucea în momente marcante din istoria ei. Mai întâi, la sfințirea bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” din 4 iulie 1982, când, împreună cu colegul meu, arhidiaconul Vasile Raus, l-am însoțit pe arhiepiscopul Teofil Herineanu. Peste ani, într-o zi de „Sfinții Trei Ierarhi”, în calitate de vicar eparhial, l-am însoțit pe Mitropolitul Bartolomeu V. Anania, iar mai apoi, tot în zi de hram, l-am însoțit pe IPS Mitropolit Andrei. Vreau să spun că am fost parte la evenimente majore din istoria comunității din Bucea și a părintelui Mircea Dejeu, și m-am împărtășit din bucuria realizărilor care s-au înfăptuit aici prin truda lor.

Sigur, toată această lucrare a fost posibilă și pentru că în familie, adică acasă, părintele Mircea a avut întotdeauna garantată „structura de rezistență”. Aceasta a fost și rămâne preoteasa Mariana, care, cu discreție, bunătate, înțelepciune și multă iubire, a fost și a rămas parte din întreaga sa activitate. Pentru frumusețea și bunătatea inimii lor, Dumnezeu i-a binecuvântat cu minunata Ioana, fiica lor.

Pe lângă distincțiile, diplomele și medaliile bisericești acordate (toate cele care există pentru un preot de mir), ca și onorurile celor civile (locale, județene, naționale și internaționale), părintele Mircea Dejeu, a fost în două rânduri chemat de către Chiriarhul Clujului, propunându-i-se demnitatea de protopop al Huedinului. A refuzat de fiecare dată, așa cum a refuzat și transferul într-o parohie din mediul urban, fie în Huedin, fie în Cluj-Napoca. Sigur nu aroganța a fost cea care l-a determinat la o astfel de atitudine, ci atașamentul și dragostea pentru frumoasa localitate Bucea, cu tot ceea ce înseamnă ea: biserică splendidă și oameni minunați. Statornicia neclintită în iubirea lui pentru Bucea și pentru tot ceea ce cuprinde ea, i-au adus un plus de prețuire și admirație din partea tuturor celor ce-l cunosc.

Personal, sunt fericit că am cunoscut astfel de oameni, dăruii trup și suflet slujirii lui Dumnezeu și semenilor, adică Oameni care au sfințit locul: părintele Mircea Dejeu, preoteasa Mariana și fiica lor: Ioana.
Cinste lor!

Despre bunătatea umanității

Pr. Eugen-Adrian Truța

mprejurările vieții, mediile digitale și ambianța mentală a zilei ne transmit grațios și foarte convingător credința în bunătatea inerentă și fundamentală a umanității. Ni se spune nonșalant că în ciuda imposturii personale, a deteriorării relațiilor, a renunțării interesate, a răutății gratuite, există un fond al umanității funciamente bun. O bunătate înăscută, instinctivă, profundă și care așteaptă să fie descoperită. O bunătate suport motivațional și ocazie de justă meditație.

„Faceți un pas în spate și observați bunătatea ce plutește între noi” și într-adevăr acesta pare să fie cel mai bun verb care consună cu situația: a pluti, căci bunătatea plutește asemenea unei abstracțiuni cosmice de care ne agățăm în căderea noastră. Un cârlig conceptual cu o promovare sentimentală, un fel de tango citadin, un mit urban solfegiat pe intervale dulcegi de pian și vioară capitalistă, un vis nesuștinut.

Discursul lor este înșelător pentru că descrie o stare de fapt inexistentă. În mod realist și creștin, observăm mult mai ușor corupția generalizată a spiritului uman. Nu deducem de nicăieri că o salvare se pregătește să apară prin intermediul acestei vibrații cosmice numită bunătate a umanității, dimpotrivă suntem martori temători ai înrăutățirii lucrurilor, în primul rând la nivel personal, în al doilea rând la nivel macro. Dorința de sânge produce în fiecare zi noi și noi justificări, fără să putem face ceva în numele unei valori care să inspire pacea și serenitatea.

Discuția nu este legată așadar de a nega sau elimina bunul-simț ca reper civic, ci de a lămurii proveniența faptului și întemeierea unui discurs.

Noi, creștinii ortodocși, mărturisim credința că firea noastră umană a fost pervertită de păcatul strămoșesc al primilor oameni și transmis tuturor, pentru că Întruparea și Învierea lui Hristos să restaureze făptura umană. Această corupere universală a firii umane nu a fost iremediabilă și fără nicio șansă de salvare. Mântuitorul nostru Iisus Hristos este Cel care ne-a salvat de orizontul unui sfârșit fatidic și nedrept în care firea umană rămânea blocată în determinări biologice. Să nu putem fi buni în baza unei condiționări de ADN, iată suprema nedreptate! Teologiile creștine de altă factură decât cea ortodoxă abundă de abordări care ne pun la zidul destinului crunt.

În fața acestora a apărut reacția de influență iluministă de a crede că salvarea este independentă de credințele teologice. În primă fază, finalul lui Ancien Regime a propus și ratificat popular că salvarea lumii vine prin progresul științei. Această utopie progresistă are ecouri și azi, nu doar în apariția Bisericii Scientiste, ciudățenie a lumii, ci în convingerea fermă că bunătatea omului va putea fi generată sau ameliorată prin mijloace tehnice. Pentru cei care și-au exprimat rezervele vizavi de această perspectivă, spirite la fel de libere și revoluționare, s-a născut orizontul unei valori umaniste, universale și neutre în numele căreia să fim salvați. Dacă Liberté, Egalité, Fraternité s-a dovedit a fi suprema iluzie (cu varianta românească Libertate, Fraternitate! întrucât nu exista o traducere conceptuală și, săracii de noi, nu pricepeam ce înseamnă acele revedincări ale franțujilor), s-a trecut azi la următoarea marotă: ne vom salva prin bunătatea ascunsă a umanității. Poate că există penumbre și umbre existențiale, dar omenirea va alege mereu, în mod natural, binele și mai binele în favoarea sa.

Această idee falsă și infolită bine în sentimentalisme de genul „mai există o șansă din moment ce...” trebuie pusă în lumina adevăratei sale proveniențe și destinații. Nu umanitatea și natura natural pozitivă ne va salva de corupția spirituală căreia suntem părtași, ci așa cum a spus-o Mântuitorul Hristos și, pe urma Lui, sfinții și trăitorii credinței, pocăința și numai pocăința.

Acceptarea faptului că suntem influențați și expuși răutății duhurilor celor din văzduhuri, acceptarea propriei răutăți și mândrii fără seamăn pentru care cheltuim resurse nejustificate și, mai ales, dorința ca acestea să fie tălmăduite, oblojite, vindecate prin mila unicului și adevăratului Dumnezeu, acesta este crezul nostru.

După cum am încercat să dovedesc, credința este obiectul preocupărilor noastre. Fie credem în valori de proveniență anti-creștină și cu final incert și nedrept, fie credem în Iisus Hristos, Domn și Dumnezeu, restaurator al vieții și garantul veșniciei.

Să vedem acum, la început de an bisericesc, în sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului și în cinstirea Înălțării Sfintei Cruci, bornele unui traseu al însănătoșirii sufletești în proximitatea unui Cine salvator și nu a unui ce contrafactual și ideologizat.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu-Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Pârnu, Pr. prof. univ. Stelian Tofană,
Pr. Eugen-Adrian Truța.

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Tabăra studentească de la Rogojel organizată de ASCOR Cluj-Napoca, 2025

Cezara-Maria Oniga

 În fiecare an, în postul Adormirii Maicii Domnului, în perioada 1-10 august, Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, Cluj-Napoca, a organizat o tabără de vară cu tematica „Mărturisitori ai lui Hristos. Sfinți ai neamului nostru pentru vremuri noi”. Datorită faptului că anul 2025 este *Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea*, tabăra din acest an și-a propus să aducă în lumină viața acestor sfinți care prin exemplul lor faptic, sunt adevărate făclii aprinse demne de urmat pentru tinerii din zilele de astăzi.

Într-un loc înconjurat de munți falnici cu păduri și luminișuri pe crestele acestora, la umbra unei biserici cu turla albă, studenții din Cluj-Napoca au început de zor treaba, ridicând cât mai multe corturi. Locul liniștit, în care se auzea din depărtări clopotul unei vite sau lătratul singuratic al unui câine, este acum animat de zumzetul tinerilor care curăță, construiesc și gătesc, pentru a pregăti cât mai bine tabăra ca să-i primească cu brațele deschise pe invitați, localnici, familii și mulți alți dornici să fie prezenți în tabără chiar și pentru o zi.

În fiecare zi s-a oficiat Sfânta Liturghie, care i-a adus pe tineri mai aproape de Hristos, dar și Paraclisul Maicii Domnului, cântând împreună cântări de laudă Născătoarei de Dumnezeu, unindu-se într-un singur glas, urmând îndemnul duhovnicești ale Sfântului Porfirie Kavsokavlitul, care spune: „Suntem toți un trup, având cap pe Hristos. [...] În rugăciunea comună se unesc toți. Să-l simțim pe aproapele nostru ca pe noi înșine. Aceasta este viața noastră, bucuria noastră, comoara noastră. Toate sunt ușoare în Hristos. Hristos este centrul; toți tind către centru și se unesc într-un duh și într-o inimă.”. În plus, la orice oră din zi și din noapte, s-a citit neîncetat *Psaltirea*, rânduială ce a îmbrățișat întreaga tabără într-un iz de rugăciune neconținută.

Participanții s-au putut bucura de discuțiile cu Părintele Ciprian Negreanu, în cadrul cărora au adresat și întrebări,

dar și de prezența unor invitați de seamă, care au prezentat viețile sfinților canonizați recent. Printre aceștia s-au numărat numără: Părintele Oliviu Botoi, care a vorbit despre Sfântul Dometie cel Milostiv de la Râmeț; Părintele Boian Aleksandrović, care a prezentat viața și minunile Sfintei Magdalena de la Malainița; Dragoș Ursu, care l-a înfățișat pe Sfântul Liviu Galaction-Munteanu ca pe un martir al Ortodoxiei clujene. De asemenea, a fost prezentat un film documentar despre Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction-Munteanu de la Cluj, realizat de către Andrei Bândilă. Părintele Ioachim Pârvulescu a creionat viața Sfântului Visarion Toia, starețul martir al Mănăstirii Lainci.

În mijlocul tinerilor, s-au aflat Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului și Preasfântitul Macarie, Episcopul Europei de Nord, care le-au transmis cuvinte spre folos sufletesc.

Înainte ca invitații să prezinte viața sfinților, participanții au avut o activitate în care s-au împărțit pe echipe. Fiecare echipă a avut câte un sfânt despre care a trebuit să caute informații, iar mai apoi să realizeze un moment artistic, pornind de la ceea ce au aflat. Astfel că viețile sfinților au prins contur în memoriile tinerilor prin piese de teatru, cântece compuse de ei, dar și prin filme documentare. Au fost aduse în lumină viața Sfântului Dometie, a Sfintei Magdalena, a Sfântului Liviu Galaction-Munteanu și a Sfântului Visarion de la Lainci.

Activitățile cu folos duhovnicesc au fost îmbinate cu jocul și recreerea. Tinerii au fost implicați în activități de intercunoaștere, ateliere practice, jocuri,

cântece, seara în jurul focului, s-au dat cu caiacele și au petrecut timpul liber împreună.

Aceștia au desfășurat și o drumeție pe Vârful Vlădeasa, unde au așezat o cruce de lemn și au cântat Paraclisul Maicii Domnului la altitudinea de 1.836 de metri.

Tabăra din acest an a fost o tabără a bucuriei, a prieteniei, a odihnei, în care tinerii au fost îndrumați pe calea credinței prin exemplele vie ale sfinților, dar și prin îndrumările invitaților din tabără. Deși s-a încheiat tabăra, tinerii s-au despărțit cu gândul la o vară viitoare în care se vor reîntâlni și vor crește frumos împreună.

Îngerul – prietenul nevăzut al omului

Alexandra-Mădălina Sălvan

 e mici, tendința noastră este să ne facem cât mai mulți prieteni cu care să ne jucăm și alături de care să ne facem amintiri. Cu toate acestea, în decursul vieții noastre, unele prietenii se rup, nefiind clădite pe o dragoste adevărată ci, din contră, pe interes. Cum ai mai putea crede într-o prietenie adevărată când cei de lângă tine o tratează cu nepăsare?

Cu toate că oamenii uită adesea de semenii lor (poate din grija pentru cele lumești, din neștiință sau chiar din nepăsare), în multa Sa iubire de oameni, Dumnezeu a hotărât ca fiecare dintre noi să aibă un prieten nevăzut care să îl povățuiască la cele bune spre urcușul său duhovnicesc.

Acest prieten fidel este îngerul păzitor. Și totuși, cum ar putea ca un înger să fie prietenul nostru? Și ce prieten este acela care deși este lângă noi nu este vizibil? În primul rând, să înțelegem ce sunt îngerii, de unde au apărut și ce rol au în planul lui Dumnezeu și în viața noastră.

Îngerii (din latină *angelus*, preluat din greacă *ἄγγελος*, însemnând „trimis”) sunt ființe spirituale mărginite, dar superioare oamenilor și au fost creați de Dumnezeu înainte de lumea văzută, întrucât El este „Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute” (Mărturisire din Simbolul de credință – *Crezul*). Aceștia se aseamănă cu noi prin propria personalitate, individualitate și voință proprie, dar diferă prin înfățișare. Când se arată, îngerul ia o înfățișare omenească, deși el nu este niciodată în mod fizic asemenea unei ființe omenești, ci numai o imagine mintală a unei astfel de ființe (Maica Alexandra, *Sfinții Îngeri*, Editura Sophia, București, p. 24). Îngerii se arată sub astfel de forme întrucât ochii noștri s-au obișnuit atât de mult cu lumea materială, iar legătura noastră cu ei a devenit atât de fragilă încât nu mai suntem capabili să îi vedem. Despre acest aspect Sfântul Vasile cel Mare consemna următoarele: „Esența lor este suflare de aer [...] sau foc pururea arzător, de aceea se și află într-un loc și se fac nevăzute, înfățișându-se celor vrednici cu trupurile lor” (Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri*, Partea a III-a, PSB vol. 12, pp. 53-54).

De asemenea, nu putem vorbi despre îngeri fără a menționa despre existența demonilor. Despre căderea acestor îngeri ne vorbește atât Sfânta Scriptură, cât și Sfânta Tradiție, căile de transmitere a revelației supranaturale, prin Vechiul, cât și Noul Testament. Profetul Isaia, supranumit și evanghelistul Vechiului Testament scrie despre căderea lui Lucifer și pierderea Paradisului „Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții! Cum ai fost aruncat la pământ, tu, biruitor de neamuri! Tu care ziceai în cugetul tău <Ridica-mă-voi în ceruri și mai presus de stelele Dumnezeului celui puternic voi așeza jilțul meu. În muntele cel sfânt voi pune sălașul meu, în fundurile laturei cele de miază-noapte. Sui-mă-voi deasupra norilor și asemenea cu Cel Preaînalt voi fi.> Și acum, tu te pogori în iad, în cele mai de jos ale adâncului!” (Isaia 14, 12-15), iar cartea Apocalipsei prezintă în mod figurat această cădere devastatoare „și a căzut din cer o stea uriașă, arzând ca o făclie [...] și a fost lovitură a treia parte din stele, ca să fie întunecată a treia parte a lor.” În urma acestei manifestări libere a voinței, Lucifer (Cuvântul „Lucifer” este un cuvânt de origine latină, compus din substantivul „lux-lucis”, însemnând „lumină” și verbul „fero, -ferre, tuli, latum” care se tâlcuiește prin „a purta, a duce”, care înseamnă „purtător de lumină”) împreună cu cei care l-au urmat au decăzut din statutul de îngeri de lumină în îngeri ai întunericii, numiți și demoni.

Despre existența acestora și dispunerea lor ierarhică ne vorbesc și Sfinții Părinți, în special Sfântul Dionisie Areopagitul. Sfântul Dionisie Areopagitul are o bogată contribuție în angelo-logie, fiind primul autor patristic care ne-a lăsat o ierarhizare a cetelor îngerești. Centrul gândirii sale teologice este caracterizat de conceptul de ierarhie, după cum el însuși consemnează:

„Ierarhia este, după mine, o sfințită rânduială și știință și lucrare asemănătoare, pe cât e cu putință, modelului dumnezeiesc și înălțată spre imitarea lui Dumnezeu prin luminările date ei de la Dumnezeu pe măsura ei.”

În perspectiva acestuia, ierarhiile meditează lumina revelației divine, iar nu ființa. Scopul acestei ierarhii fiind „asemănarea și unirea cu Dumnezeu, pe cât e cu putință, avându-l pe El drept călăuzitor în sfântă știință și lucrare.” Cea dintâi triadă este cea alcătuită din serafimi, heruvimi și

tronuri. În cea de a doua domniile, stăpâniile și puterile, iar în a treia triadă se află începătoriile, arhanghelii și îngerii.

Prima triadă este cea mai apropiată de Tronul Dumnezeiesc, aceștia fiind cufundați în nemărginita iubire și adorare a lui Dumnezeu, tinzând nemărginit către lumina desăvârșitoare. Numele „heruvim”, în evreiește înseamnă revărsarea înțelepciunii, iar serafimii sunt arătați ca cei ce ard de focul dumnezeiesc. Tronurile sunt cele mai înalte, mai presus de lume și tind către ceea ce e fixat cu adevărat la cea mai mare înălțime. A doua este cugetată drept cărmuitoare a spațiului ceresc, ale stelelor și planetelor. Domniile, Stăpâniile și puterile arătând libera supunere din dragoste, Dumnezeu dând fiecărei ființe libertatea de a alege, bărbăția neclintită în toate lucrările de asemănare dumnezeiască, cât și buna rânduială în primirea și dăruirea înțelepciunii dumnezeiești. Iar a treia, dar nu cea din urmă, are în grijă pământul nostru, fiind totodată împlinitorii voii lui Dumnezeu, despre această ultima treaptă formată din Începătorii, Arhangheli și Îngeri, Sfântul Dionisie spunând că Începătoriile sunt conducătoare către cele dumnezeiești, Arhanghelii comunică atât cu Începătoriile cât și cu Îngerii cele dumnezeiești, iar îngerii ne tâlmăcesc nouă iluminările dumnezeiești pe care ei le-au primit în mod ierarhic.

Probabil, dintre toate aceste denumiri de îngeri cea mai familiară nouă este cea de arhanghel. În tradiția creștină, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil sunt considerați mari căpetenii ale oștirilor îngerești și împlinitorii ai voii lui Dumnezeu. Sfântul Arhanghel Mihail, al cărui nume înseamnă „Cine este ca Dumnezeu?” este căpetenia oștirilor îngerești, apărând în Sfânta Scriptură ca apărător al credincioșilor și biruitor asupra răului: „Dar Mihail arhanghelul, când se împotriva certându-se cu el pentru trupul lui Moise, ne-a îndrăznit să aducă judecată de hulă, ci a zis: <Să te certe pe tine Domnul!>” (Epistola sobornicească a Sfântului Apostol Iuda), iar Sfântul Arhanghel Gavriil, al cărui nume se tâlcuiește „Puterea lui Dumnezeu”, este îngerul bunelor vestiri. În cadrul Sfințelor Evanghelii, cu precădere în cea după Luca, Arhanghelul Gavriil binevestește nașterea a două Personalități care aveau să schimbe pentru totdeauna decursul omenirii: Sfântul Ioan Botezătorul – „Și îngerul, răspunzând, i-a zis: Eu sunt Gavriil, cel ce stă înaintea lui Dumnezeu. Și am fost trimis să grăiesc către tine și să-ți binevestesc acestea.” (Luca 1,19) –, și Mântuitorul nostru, Iisus Hristos: „Iar în a șasea lună a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu, într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, Către o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea, a zis: Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Bindecuvântată ești tu între femei. Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta în sine: Ce fel de închinăciune poate să fie aceasta? Și îngerul i-a zis: Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său. Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit. Și a zis Maria către înger: Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat. Și răspunzând, îngerul i-a zis: Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema.” (Luca 1, 26-35).

Și totuși, ce legătură avem cu aceste ființe superioare nouă și care par că au trăit într-o altă epocă? Ce contact avem noi cu ei? În învățătura ortodoxă, fiecare om are un înger păzitor care să îl povățuiască la cele bune spre urcușul duhovnicesc, fiind „pedagog și păstor” după cum consemnează Sfântul Vasile cel Mare. De la căderea omului în păcat, fiecare dintre noi are în viața sa momente

de slăbiciune, căzând în fața ispitei, dar și momente de urcuș întrucât este omenesc a cădea, dar este dumnezeiesc a te ridica. Cu toate acestea, uităm de prietenul nostru de la Botez, care a văzut și vede fiecare zâmbet, bucurie, întristare, ispitire care a fost în viața noastră și care ne este alături în fiecare clipă neobosit, zi sau noapte. Când a fost ultima dată când am mulțumit acestui prieten loial? Când a fost ultima dată când am comunicat cu el, fie și pentru cinci minute? Când un prieten nu ne scrie pentru câteva zile sau uită să ne spună un „mulțumesc” din inimă ne simțim uitați, lipsiți de importanță sau pur și simplu inutili. Cât ne ia să mulțumim celui care ne veghează zi și noapte, din pruncie și până la maturitate?

O frumoasă povestioară auzită la biserică pe când eram doar un copil m-a făcut să realizez cu câtă ușurință uităm să mulțumim pentru ce avem. Doi îngeri stăteau pe nori. Unul dintre ei urca frecvent la tronul dumnezeiesc, rar având timp să se odihnească pe când celălalt ședea vreme îndelungată. La un moment dat, îngerul care tot urca și cobora l-a întrebat cu dragoste pe celălalt înger *de ce stă atât de mult și urcă atât de rar la tronul dumnezeiesc?* Care credeți că a fost răspunsul îngerului? El aștepta să ducă recunoștința și mulțumirea din partea oamenilor pentru binecuvântările primite, dar acestea veneau atât de rar... Cel care urca și cobora, neavând vreme să se odihnească avea lucrarea de a duce cererile și rugămintele oamenilor.

Cu câtă dragoste copilărească ne puneam seară de seară în genunchi și ne rugam prietenului nostru. Cu câtă bucurie îi vorbeam? Chiar și Mântuitorul ne spune „Vedeți să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici, că zic vouă: Că îngerii lor, în ceruri, pururea văd fața Tatălui Meu, Care este în ceruri.” (Matei 18,10). Chiar dacă am crescut și pare că suntem deja „prea maturi” să ne rugăm îngerului păzitor, să nu uităm niciodată că prietenia nu îmbătrânește niciodată, iar acel prieten nevăzut pururea se roagă pentru noi și ne așteaptă să îi vorbim, chiar și prin cuvinte de copil.

Înger, îngerășul meu
Ce mi te-a dat Dumnezeu
Totdeauna fii cu mine
Și mă-nvață să fac bine.
Eu sunt mic, tu fă-mă mare
Eu sunt slab, tu fă-mă tare

Peste tot mă însoțește
Și de rele mă păzește.
Doamne, îngerul Tău
Fie păzitorul meu
Să mă apere mereu
De tot ce e rău.

Echipe: Tatiana Onilov

Anca-Maria Bica, Daria-Maria Călugăru, Maria Fărcaș,
Andreea Gînga, Maria-Magdalena Goia, Bogdan Herțeg,
Alexandra-Mădălina Sălvân

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com